

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Kolmapäeval, 24. jaan. 1973

Nr. 6 (3794)

15. aastakaik

Haruldasi arhivaale Eesti ja Läti kohta RIIGIARHIIVIS

Balti riigid ja rahvad on praegustele rootslastele peaaegu tundmatud, kuigi nad asuvad nii lähedal ja kuigi just neid maid on Rootsis sidunud aastasadu kestnud suhted ja rootsi riigivõimngi on kehtinud nendel aladel tervelt sada aastat. Nende Skandinaavia ja läänese eefektiivselt ära lõigatud alade minevikku võimaldab pilku heita Rootsi Riigiarhiivi näitus "Baltikumi ajalugu Riigiarhiivi dokumentides", mis esitab ka eestlastele haruldasi arhivaale ja mälestusi. Näituse väljapanekute eest on hoolitsenud Riigiarhiivi esimene arhiivar Nils Holm koos eesti ajaloo-uurijate prof. Evald Blumfeldti, fil. lic. Jakob Koidu ja fil. dr. Arnold Soomiga.

Näitus korraldati koostöös Balti Arhiivi ja Balti Instituudiga ühenduses Balti arhiiviküsimuste sümposiumiga Riigiarhiivi ruumides mõeldud näidatöö, mille avas riigiarhiivar Ake Kromvold ise, kelle vastutulekul ka näitus toime tuli.

Rootsi Riigiarhiiv on üks rikkamaid arhive Balti ürikute poolest. Eesti uurijad on selles arhiivis aastate jooksul palju ära leidnud nende materjalide kättesaadavaks tegemiseks. Selle tõttu hülmab näitus Baltikumi saatust orduajast kuni

Eesti ja Läti iseseisvuseni.

Nii võib näitusel näha Rootsi välisministeeriumi 5. veebruaril 1921 a. teadaannet Eesti ja Läti de jure tunnustamise kohta, samuti esimese Rootsi saadiku Ulf Undeni poolt riigivanem Konstantin Pätsile üle antud volikiri Brantingi valitsuselt 4. veebruarist 1922. Valgustatud on ka kuningas Gustav V külastus Eestisse soomuslaeval Sverige juunikuus 1929, kroonprints Gustaf Adolfi külastusreis Tartu ülikooli juubeile a. 1932 ja hiljem lennuõnnetusel hukkunud

prints Gustaf Adolfi viibimine Eestis oktoobris 1938, mil ta avas Narva lahingu monumenti — Göta lövi.

Otse erakordne on aga väljapanud vanade ürikute kogu keskaegsest arhiivist, mis algavad paavst Innocentius III eeskirjadega Liivimaa piiskopile a. 1201 eestlaste ristimise ja usuga tutvustamise kohta, Mõgavendade Ordule antud keiserlike privileegidega ja 1346 a. pärineva müügidokumentidega, kus kuningas Valdemar Atterdag 19.000 marga hü-

Järg. lhk. 8

Ajakiri Conflict Studies: VASTUPANU PÖRANDA ALL BALTIKUMIS

LONDON (EPL) — Nendes Nõukogude Liidu Balti vabariikides, kus mälestused iseseisvustajast kahe maailmasõja vahel on veel elavad, moodustavad need mälestused teatud ergutuse, mille tõttu rahvuslikku laadi vastupanulikumised tekisid juba üsna vara, kirjutab ajakiri "Conflict Studies" oma delsembrinumbris. Auksõrks on tuntud sovjetooloog Victor Svoboda.

Leedulane dr. Petras Paulaitis, kes oli aktiivne natsivastases pörandas- tuses liikumises aastatel 1940–1940–44, moodustas peale vene vägede tagasitulekut aastal 1944 Leedu vabaduse eest võitlejate ühingu, mille liikmeteks oli 26 üliõpilast, Paulaitis arreteeriti a. 1946. Vabanedes lühike- seks ajaks aastail 1956–57 püüdis Paulaitis oma ühingu uuesti ellu kutsuda, kuid saadeti pea tagasi orjalaagrisse ja tema mässumeelseid üliõpilased said karistusi ühest kuni kümne aastani. Teine grupp, mis nimetas end Leedu Vabadusliikumise paljastati aastal 1955. Selle grupi juht, Ludvikas Simutis, 20. a. vana, mõisteti surma, milline otsus hiljem muudeti 25 aastaseks vabaduse kaotuseks.

1960 a. Lätis karistati Vilnis Kru-

klina't ja kahte teist kaasiast pike- ma vanglaga "relvastatud ülestõu- su ettevalmistuse eest".

7-dal nov. 1969 levitasid Gunnars Berzins (sis 20. a. vana) ja kaks mõttekaaslast 8000 lendlehte rahvus- küsimuste, Vene-Hiina vahekorra ja Tšehhoslovakkia sündmuste kohta. Umbes 3000 lendlehte konfiskeeriti, Berzins sai kolm aastat, tema kaasla- sed 18 kuud "nõukogudevastase pro- paganda ja relvade omanise eest".

Eestis arreteeriti Tartus a. 1969 a meest, kellede karistused olid kõik 2,5 ja 5 aasta vahel, (ühte küll karis- tati tingimisi). Neid süüdistati relva- de omanises ja organisatsiooni moodustamises, mis (nagu nendib kohu- tuotsus) "oleks haaranud relvad Ees- ti ja Nõukogude Liidu vahelise kon- flikti puhul viimase vastu".

28/28-aastane Villem Saarte mõisteti neljaks ja pooleks aastaks vangi Eesti rahvusliku partei moodustamise eest, mille sihiks Eesti iseseisvuse taastamine. Sellest ajast saadik on moodustatud n.n. Eesti Rahvusriinse, sihiga — avaldatud broshüür kannab kuupäeva 10. au-

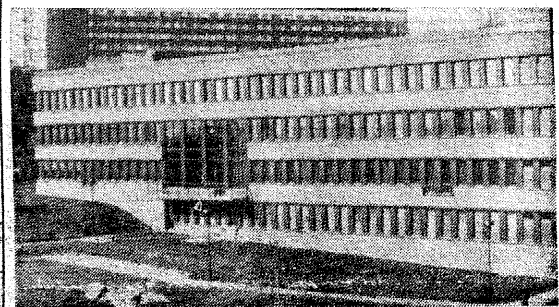
gust 1972 — pidada referendum Eesti endamääratamisiguste ja sta- tuse kohta.

Programmis on loetletud põhimõt- teid iseseisva Eesti põhiseadusliku ja sotsiaalse korra üle. Siiani puudu- vad andmed liikmeskonna ja selle toetajate arvu kohta. Üks Eesti "sa- midal" ajakiri, "Eesti Demokraat" on küll aastast 1971.

Vastuhaklikumise põhjustest mär- gib V. Svoboda: Nagu arvata võib, on riikliku jul- geoleku võimude reaktsioon äärmis- selt terav, kui tuleb ilmsiks kontak- te mitmete rahvaste vastuhakuorga- nismide vahel.

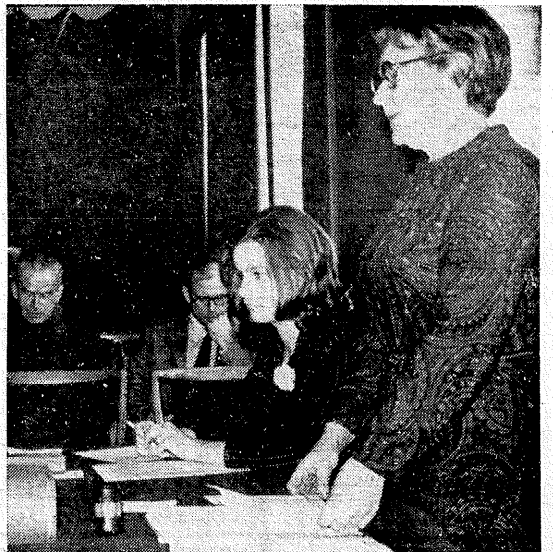
Näiteks võib siin tuua "Balti Fä- deratsiooni" protessi, kus 7 lätlast, neist 1 naisterahvas, said karistusi 6–15 aasta ulatuses aastail 1963. Knut Skujieneks, tuntud luuletaja, sai 7 aastat selle eest, et ta ei rap- porteerinud eelneva grupi olemasu- lust KGB-le.

Ka vihjab sellest siiani küll kat- kendlikust, kuid tõenäoliselt kasva- Järg. lhk. 8

Rootsi Riigiarhiivi administratiivhoone Fyrverksbacken 13-17 Mariebergis. Riigiarhiivi muuseumi valmis 1968. a. suvel. Maalused magasinid on kumel korrusel, maapealne hoone oma raamatukoguga, uurimissaalidega, kirjuse- rumide ja 8 osakonna administratsiooni- ja neljal korrusel. UUus arhiivhoone mahutab 78 000 riul-meetrit arhiive.

Lõuna-Rootsi plaanitsemas oma Eesti Maja

Eestlased Lõuna-Rootsis ajavad oma Eesti Maja muretse- mise eeltööd suure energiaga ja tõsisusega. Eestlaskond on ideest kinni haaranud ja aktiivsemaks on kogunenud nivarv dalaalt, et Lundis 14. jaanuaril toimunud peakoos- olekul tuli aktiivseks tööst kuni 150.000 kroonini. Juhatus on alustanud Lundis sobiva kinnisvara otsimisega. Pildil paremal Hildur Mõttus peakoosolekut juhatamas, tema kõr- val laua taga sekretär Eeva-Merike Kangro. (Foto Asu)

N. Vene valmis kauplema vägede vähendamise üle

BRÜSSEL (EPL) — NATO-maade alalised esindajad Brüsselis A-pakti peakorteris kutsuti kokku arutama olukorda teadete puhul, et Varssavi-pakti maade välisministrid kavatsavad kõikide lääne-euroopa riikide esi- ndajaid kutsuda läbirääkimistele vägede vähendamiseks Euroopas. N. Liit teatas samal ajal, et ta on valmis sellistest läbirääkimistest osa võtma, kuid mitte Genfis, vaid Viinis. Nende ettepanekuks on, et konverents al- gaks juba 31. jaanuaril.

Moskva tegi oma seisukohad teata- vaks samasugustel nõugete 12-le NATO-riigile, mis anti üle nende saa- dikutele. Kahele NATO-riigile — Prantsusmaale ja Islandile nooti ei saadetud. Prantsusmaa on juba 1960. aastal jätud sellise konverentsi sihtes. Vene noodi said ka Lõuna- ja Ida-Euroopas, kus on alustatud läbirääkimistele vägede vähendamiseks Euroopast välja viima teisele

kaks erandit: Rumeenia ja Bulgaaria.

Noodi järele on venelaste sooviks vägesid vastastikuselt vähendada eeskätt Kesk-Euroopas ja nimelt Poolas, kus venelased on tõmbunud tagasi. Venelaste sooviks on ka, et Lõuna-Euroopas oleksid oma Vaarsavi-pakti riigid —

poolse ookeani.

Venelased on läänekorrespondenti- dele annud mõista, et vägede vähenda- mine konverentsist võiks osa võt- ta ka neutraalsed riigid. Samuti loo- davad nad, et prantslased oma seisukohast muudavad, mida rõhutati pre- sident Pompidu tema äsasjal Vene- maa-reisil.

EPL

24. jaanuaril 1973

NOORTE TULEVIK

Sträng esitas järjekordse riigieelarve meetme head, ent kulukate reformide. Reformid kuuluvad valimisastajate juurde, kulumured lükatatakse edasi järgnevale, kas siis samale või koguni uuele valitsusele. Suure puudujäägi tasakaalustatud eelarvest jääb mulje, et kui majandusminister eeldab kiiret konjunktuuri paranemist, ei ole ta põrmugi sama optimistlik tööpuduse kiire vahenemises. Kuigi konjunktuuri üleminek tohibki tähendada uusi töökohti.

Siit nähtub Rootsi uus probleem: struktuurimuudatused majanduses on arenenud palju kiiremini kui osati ette arvestada ja suur osa tööpudusest ei olegi tingitud konjunktuuri olukorrast, vaid koguni ratsionaliseerimistest. Kuigi riigivõim on rakendanud ulatuslikku ümberkoolituse ja üldkasulike avalike tööde programmi, et tööpuduse arvuks alla suruda, ei suuda see varjata tõsiasja, et töömäärade töötuse-aruude kõrval eksisteerib tegelikult palju suurem n.a. peidetud tööpudus, mille alla kuuluvad mitte ainult igasuguste hädabiotootuste-tööde saajad, vaid ka kõik need, kelle tööaeg on muutunud märksa lühemaks või kes tööturu-lemineku soovi korral sinna lihtsalt ei pääse, samuti enneaegselt pensioneeritud.

On ilmnunud uus probleem: noortel on raske leida kohta. Eriti koh- ta nendel aladel, milleks nad on ettevalmistatud või hariduse saanud. Kuivõrd erinev oli olukord kuue- kümne aastat tagasi, kui heade konjunktuurioludega kaasas käis ka hariduslik ekspansioon. Noored mu- retseid haridust, et kindlustada oma- le töö ja tulevikku. Kuna va- lites töötajapudus, siis jät mulje, et kõik üksik töötajateks on lah- ti — vähemalt veel hulk aega. Kuid olukorrad on kiiresti muutunud.

Erialad, millest paistis eriti "kindlatena", muutusid kiiresti ebakindlateks ja hariduslik kõrg- konjunktuuri tegi asja vaid halve- maks tekitades nendel aladel üle- produktiooni harilaste. Kes võis näit. aimata, et varsti on raske tööd leida arhitektidel, tsiviilinseneri- del, majandusteadlastel jne.? Igal juhul on olukorra muudatused kaa- sa toonud muudatused ka tungis haridusele.

Noored, olles teadlikud neid ootav- test raskustest, on ikke vähe- ja vähem pühendumas humanisti- kule studeerimise ja juba põhi- koolis valitakse reaalteaduste kutse- ai- neid selle asemel, et sihtida kõrge- male haridusele. On ju riigi kõrgei- mad hariduspoliitilised juhid hoiat- avalt ütlenud, et see ei pruugi üldse olla erakordne, kui ülikooli haridusega inimesed on tööl soo- tuks aladel, mis seda haridust ei nõugi.

Tööturuvälituse direktor Berit Olsson ütles mõni aeg tagasi, et in- ime me peab valmis olema selleks, et ta ühe elukutses ei saa jäbi ühe minna, tal võib vajadust olla kuni kolm korda vahetada oma kutset ühe töövõimelisel perioodil.

See kriipsutab veel kord alla, et praegu ei saa enam keegi kindel olla selles, et kooli- ja ettevalmistus- perioodid omandatud kutse annab leiba kuni pensioni eani.

Muidugi võib arvata, et praegu- ne raskus töökohtadega just noorte- le vähenen konjunktuuri parane- misega, kuid see paranemine oma- korda jälle ei kindlusta tööd valit- tud kutsealadel. Noortel on järeli-

kult oise loteriitaoline otsus teha kutsevalikut

Siinjuures ei tohi unustada, et muudatused struktuurides ja kon- junktuurides ei muuda kaugeltki ei inimese huvisid ja haridustahet. Neid ainult sunnitakse mõtlema, kas kõik ponnitakse kõrgemale püüdmiseks ei ole lõppudelõpuks ülearused? See dilemma on ühis- konnale kardetavaks probleemiks tulevikule mõeldes, eriti ühiskon- na poliitikas "madalaid" töökohti järkjärgult võrdustada "kõrgete- ga" majandusliku tasu suhtes.

"Kõrged" kutsed nõuavad kõr- geid õppekulusid, suuri võlgasid, mis eriti koormavaiks muutuvad hetkel, kui seigub, et tööturul koh- ta ei ole.

Nüüd on mitmelt poolt skitseerit- tud uut hariduslikku poliitikat, kus õpi- ngute toimumisid järkjärgult, s.t. et noor enda ettevalmistamiseks "nii kehalisele kui vaimsele tööle" jao- taks oma hariduskäigu mitmeks töö- ja hariduse etapiks. Muidugi pikendades vahepealne 1981 käimine tunduvalt õpingute kestvust ja sel- lega lükkaks ka edasi iseseisva elu startimise, võibolla koguni perekon- na loomise. Õpingute ja töö sega- mine on senini katsetatud ja har- rastanud vaid kommunistlikud riid- gid ja omal ajal ka Hitleri-Saksa- maal.

See on olnud rohkem doktriini kui praktilise elu huvides, sest tu- lemuseks on mitmekordset suurem vajadus täiskasvanute õpingute toet-amiseks. Ükski ühiskond ei tohi ju lasta oma arengu huvides lang- eda rahva hariduslikku nivood. Seismekümnendate aastate nooru- se probleemid on seega märksa suuremad kui need olid kuuekümn- endate aastate sugupõlvel.

KLA

Punased Eesti-õhtud Kanadas

TORONTO (EPL) — Eesti avalik- kuses Kanadas on eriliselt tähelepa- nu äratanud N. Liidu Välismaaga sõprussidemete arendamise ühingu eesti osakonna esimehe Johannes Unduski aruanne oma propaganda- grupi reisist Kanadasse, mis ilmus Tallinnas parteilehes "Rahva Hää- les".

Selle tõttu, et Undusk teeb teata- vaks ühe Kanada-estlasi puudutava uudise: nimelt on Kanada-N. Liidu ühingu lubanud korraldada kokkulep- pel Unduskiga käesoleval aastal "ENSV-õhtud", kus peaksid loen- guid need Kanadalased, kes on okup. Eestis külastanud, näidatakse filme ja korraldatakse näitusi.

See kõik on uus element Moskva kultuurisidemete eesti sektoris Kana- das.

Edutamised

Ehitusfirma Nils Nessen AB on kutsunud oma tehnilise koordineeri- mise sheffiks tsiviilinsener Arnold Norvelli, kes senini töötas ehitusfir- mas Baltzar Lundström.

● Kanada televisiooni esines Val- let Linkvist oma koerte dressuuri- ga. Vallet Linkvist, kes Toronto- ses asu Stochholmist on karkasvati- jana Kanadas ees nähtav.

VÄLISKOMMENTAAR

EUROOPA AASTA

Atlantic Forumi väljaandl Bonnis ilmutv ingliskeelne ajakiri Central Europe Journal toob oma tänavuses jaanuari-veebruari numbris artikli professor Walter Hallsteini sulest pealkirjaga "The European Year". Autor on tegelnud õppejõuna palju- des ülikoolides, olnud UNESCO kom- isjoni esimeheks, seejärel minister Konrad Adenaueri valitsuses ja Lää- ne-Saksamaa esindaja arvukatel rah- vusvahelistel konverentsidel.

Aastatel 1958 kuni 1967 oli profes- sor Hallstein Euroopa Ühisturu Ko- misjoni esimeheks, aastast 1968 tegut- seb ta Euroopa-liikumise presideendi- na. Nõnda on professor Hallstein üks kõige silmapaistvamaid euroopa ja saks- poliitikute hulgas üldse, nagu seda tõendavad te maametkohad ja tema suled ilmunud rohked publi- katsioonid.

Ajakirjas Central Europe Journal nüüd toodud artiklis märgib profes- sor Hallstein, et ühenduses moodu- nud aastal toimunud presideendi- valimisega ennustas USA president, et 1973 kujuneb "Euroopa-aastaks". Kas me võime sel puhul rõõmu tunda või tähendada see uusi probleeme, nagu neid kogeti 1971 ja 1972.

Küsimusele vastust otsides märgib Hallstein, et mida Euroopa ameerika- klaste ikka veel väärt on, seda on Ameerikas mõnda aega küsitud: kas vastasoleva rannikujoonena ja tingi- tul poliitilistel huvisfäärit, kas tu- leviku globaalse poliitika partnerina ja liitlasena, kas strateegilise eelvä- jana kui majanduslik bastioon kom- munismi vastu, või negatiivselt: kui suur majanduslik võistlus ja tüli- tegi ja pingelangenemise vastu Moskva- ga.

Vastused neile küsimustele on va- rieerunud ja ühtlasi muutunud. Kriitilised väljaajad Euroopast rea- geerivad sellele liiga kergesti armu- meks, nagu võiks tegemist olla ameerika "isolatsiooni" tendentsiga. Niisug- use arvamine on täiesti väär, ütlev Hallstein. On rohkem kui eelvik väi- ta, et ameeriklased kunagi tahaksid loobuda ühendusest Euroopaga.

Teisest küljest aga pole ka kaht- lust, et ameeriklased on hakanud ar- vama, et eurooplaste on tulnud aeg suurendada oma panust väljaliku pin- gutuse suunas mõlemate poolte hivi- des ja siia kuulub eriti vajadus Euro- opast ühendada.

Mida president Nixon avaldas juba oma välispoliitilises avalduses 1971 veebruaris, peab kavakohaselt leid- ma veelgi tugevamat rõhutamist aas- tal 1973: Euroopa prioriteetide taastami- ne.

Aga see prioriteet pole enam sama- sugune nagu enne, sest ameerika valimus panuseks maailmas on muu- tunud kitsamaks. Eeltingimuseks on

kuivõrd panuse kaasosaline on val- mis "koorma jaotust" läbi viima. Sel- lest oleneb ühendus partnerite va- hel. Seejuures on eriti tähtis Euroo- pa ühtsus, mis on hakanud võima- ku ja vastab kõige rohkem ameerika huvidele.

Et üle saada lahkavarmistest Atlan- di majandusliku poliitika asjus, on Euroopa ühtsusel suur tähendus. Edasi mõjutab Euroopat vahetult kõik see, mis tuleb põhiliselt uut- sest seisukohtadest ameerika välis- poliitikas. Kahe supervõimu, Ameerika Ühendriikide ja Nõukogude Liidu pä- rasstõjaaegne suhtlemine teineteisega Euroopa suhtes on kuni viimase aja- ni üldiselt olnud niisugune, mida võib nimetada "loomulikuks asjajami- seks".

Seda tingis poliitika, mida nii üks kui teine supervõim ajas sõltumatult üksikseist, hoolimata õigustest, mis tulenevad nende ühisest okupatsiooni- volitusest Saksamaal pärast Teise maailmasõja lõppu.

Tippkohtamisel USA presidendi Nixoni ja N. Liidu kommunistliku partei peasekretäri Brezhnevi vahel

sai suhtlemine mõlemate maade sei- sukohast vormilise asja rahvusvahe- lises õiguses, nimelt "põhideklarati- siooni" kujul, millele mõlemad alla kirjutasid 29. mail 1972.

Seda silmas pidades avaldab profes- sor Hallstein loost, et suhtlemise parandamine kahe supervõimu vahel osutub kasulikuks ka Euroopale. Oli ju maailma jagunemine tingitud pi- nevusest nende vahel, lõigates läbi Euroopa keskkohta. Nõnda on Euroo- pa kõige tundlikumaks punktiks kon- taktsi mõlemate poolte vahel.

Loodetavast pingelangusest saavad arvatavasti kasu mitte ainult Euroo- pa riigid, vaid eriti ka Euroopa Üht- sus. Moskva tippkohtamisel allakirju- tatud põhideklaratsioonile järgnevalt tahavad mõlemad supervõimud nüüd korraldada konverentsi Euroopa jul- geleoleku ja koostöö kindlustamiseks.

Sedaviisi peab tähendatud deklarati- sioon kandma oma esimest vilja. Nende sõnadega lõpetab professor Hallstein oma artikli, mis sisuliselt tundub palju optimistlikumana kui olukorra areng seda õigustab.

AK

Eesti Päevadest ka eriheliplaad?

TORONTO (EPL) ÜLEMAAILMNE EESTI Päevade peakomitee on healega kogunud ajaleheväljalõikeid suure ürituse kohta nii Kanadas kui ka teiste maade ajakirjanduses. Nagu eestlased kogeda võisid Eesti Päevade ajal, oli vastukõla Kanadas ajakirjanduses erakordselt elav.

Vahepeal on selgunud, et ÜEP ei kajastunud mitte ainult Toronto ingliskeelsetes ajalehtedes, vaid mujalgi. Isegi teistes provintssides ilmunud ajalehed on pikemaid ja lühemaid kirjutisi avaldanud Eesti Päevadest. Senini on UE Päevade Peakomitee kasutas 77 mitmesugust väljalõiget ingliskeelsetest Kanada ajalehtedest. Samaaegselt ilmus eestlaste suurir- ritusest kirjutisi ka mitmes muu- keelses ajalehes, nagu soome, läti, saksa jt. keeltes. Imestamapanevalt viihe pühendasid pidustustele tähelepa- nu USA ingliskeelset ajalehed. Peakomiteel on ainult üks väljalõige ameeriklaste ajakirjandusest.

Samuti ei ole rootsikeelsetes ajale- htedes Rootsi Peakomitee teadmisel rohkem sõnavõttusid olnud kui ai- nult ühes ajalehes ühel korral.

Seoses Eesti Päevade jäädvustami- sega on praegu käigus pidupäevade mälestusraamatu koostamine. Suu- rem valik fotodest on juba tehtud ja nagu me Peakomiteele lähedalseis- vast ringkonnast kuuleme, saadi mõõ-

dunud aasta lõpul rohkelt häid foto- sid Rootsi- ja mujalt.

Üheasest ajaleheilõiget kogumi- se ja koondamise ning mälestusraa- matu trüki lõpetamisega on Pea- komitee kõne alla võetud ka UE Päevade heililise ja sõnalise osa jäädvustamine. See võiks toimuda kas heliliinidel või isegi heliplaati- del.

Kõne alla tuleksid laulupidu, kont- serdid ja mitmesugused sõnavõttud kokkulekutele ja üritustel. Vajali- kul määral on selleks heliliinidusi olemas. Kui Peakomitee konkreetselt seisukohale asub jäädvustada ka UE Päevade heililise ja sõnalise osa, ri- kskas pidupäevade jäädvustus peale filmi ja trüksisõna ka heliliinil ja he- liplaadil.

Kas see aga teostub, selgub lähem- mal ajal, mil Peakomitee järjekord- selt kokku tuleb. Kavakohaselt pidi Peakomitee koosolek toimuma juba detsembris, kuid mitmest asjaolust tingituna lükati see edasi üle aasta algusele.

Juudi surmalaagri komandant Eestist asuvat Inglismaal

LONDON (EH) — inglise ajaleht "Observer" kirjutas Michael Elkini uuest raamatust "Forged in Fury", mis kirjeldab juutide tapmist natsi- de poolt ja on USA-s müüdnud juba poole miljoni eksemplar. Aga advo- kaatide soovitusel ei ole juudenid kolm inglise kirjasajat raamatut siia välja anda ühe end. juudi laagri komandandi pärast Eestis, kes Inglis- maal elavat kodanlikku elu. See komandant olevat tapnud 100 000 juuti ja ühe N. Vene kohtu poolt tagaseja surma mõistetud. Aga advokaadid on kirjasajaid hoitanud, et mehel on põhjust neid kohuluse kaevata, kui raamat siia ilmub.

Mees elas Londonis ja saanud Elkinilt ka raamatu, mille peale ta Londonist ära kolunud lõunaranniku- le, nähtavasti kartes juutide. Käte- maksu. Ka lõunarannikule saadetud mehele raamat järgi.

Kes on see nimetu isik? Kui ta oli laagri komandandiks, siis on tõenäoli- selt tegemist sakslasega. Venelased on teatavasti on protsessidel püüdnud ka eestlasi juutide tapmises süü- distada ja on neid tagaseja surma

mõistnud, ilma et kinnistel protsessi- del oleks mingid faktilisid andmeid esitatud. Sõnumis ei märgita, et tege- mist oleks eestlasega. Leht märgib ai- nult, et nimetatud isik oli juudi laag- ri komandandiks Eestis. Aga kuna inglise advokaadid on arvamisel, et mees võiks auhastamise protsessi alus- tada, siis kerkib ka kahtlus, et Elkin on oma raamatusse üle võtnud N. Vene propagandat.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhana Kokka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Esikültnus Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02, Esikültnus, tel. 016/14 77 72
Tellimispstgiro nr. 15 67 70-0
Kulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 128.-
Termin (4 kuud) kr. 57.-
Kuu kr. 16.-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Ehitlõuna-Kurirene
Tryckeri AB Ehitlõuna 1973

Är du en av alla de här?

Du som inte läste vidare efter grundskolan.

Du som gick i den gamla folkskolan.

Du som är invandrare och från ditt hemland har kunskaper som motsvarar vår grundskola.

Du som går i grundskolan nu.

Då kan du få kostnadsfri undervisning på dagtid.

Nu finns det en helt ny skolform som kan leda fram till mer än 500 olika yrken.

Här är några exempel på yrken som du kan utbilda dig för genom den nya gymnasieskolan.

YRKE	UTBILDNINGSTID i gymnasieskolan
Anläggningsarbetare	2 år
Arbets terapeut	3 år
Bagare	2 år
Bilmekaniker	2 år
Bokförare	1-3 år
Byggnadsarbetare	2 år
Elektriker	2 år
Fotograf	2 år
Frisör	3 år
Fritidspedagog	2 år
Försäljare	1-3 år
Hemvårdare	1 termin-1 år
Hörselvårdsassistent	1 år
Ingenjör	2-4 år
Inköpare	1-3 år
Kallskänka	2 år
Kartritäre	1 år
Kock	2 år
Konditor	2 år
Kontorsmaskinreparatör	2 år
Laboratorieassistent	2-2,5 år
Laboratoriebiträde	1 år
Lackerare	2 år
Lantarbetare	1-2 år
Maskinmontör	2 år
Målare	2 år
Optiker	2 år
Plåtslagare	2 år
Receptionist	1-3 år
Rörmontör	2 år
Sekreterare	1-3 år
Servitör	2 år
Sjukgymnast	2 år
Sjukvårdsbiträde	23 veckor
Skogsarbetare	1-2 år
Svetsare	20 veckor
Telemontör	2 år
Telereparatör	2 år
Urmakare	3 år
Verkstadsmekaniker	2 år
Verkstadsnickare	2 år

På arbetsförmedlingen finns yrkesupplysningsblad som lämnar upplysningar om de flesta yrken. Du får bladen gratis.

Det här är i korthet tanken bakom gymnasieskolan.

Gymnasieskolan är en sammanslagning av gymnasiet, fackskolan och yrkesskolan. Den är öppen för alla som vill bättra på sin utbildning.

Där kan du gå och lära dig ett yrke som du kan börja i direkt efter utbildningen.

Där kan du gå som redan har ett jobb men känner att du behöver mer kunskap för att komma vidare inom ditt fack.

Och där kan förstås också du gå som tänker fortsätta på universitet eller högskola.

I gymnasieskolan finns det ett tjugotal 2-, 3-, och 4-åriga linjer plus en mängd specialkurser.

I gymnasieskolan finns det linjer och specialkurser som ger utbildning för de flesta yrken.

Det finns också linjer som förbereder för studier och yrkesutbildning vid universitet och högskolor. De är för närvarande treåriga.

Oavsett var i Sverige du bor, så har du tillgång till gymnasieskolans samtliga linjer även om de inte finns just på din hemort.

Själva undervisningen är gratis och dessutom kan du som regel också få ekonomisk hjälp.

Är du under 20 år kan du förutom studiebidraget på 110 kronor i vissa fall få inkomstprövat och behovsprövat tillägg och möjlighet att låna till dina studier.

Om du måste bo någon annanstans än hemma under skoltiden, kan du få ett inackorderingstillägg på 125 kronor.

Måste du resa dagligen till och från skolan och avståndet till skolan är minst 6 km, finns det resetillägg.

Du som är över 20 år får studiemedel. Det består dels av ett bidrag och dels av en del som skall betalas tillbaka. Riksdagen kommer att besluta om beloppen i vår.

Om du är arbetslös eller riskerar att bli det och är lägst 20 år, har du viss möjlighet att få utbildningsbidrag från arbetsmarknadsverket. En förutsättning är att din utbildning planeras i samråd med arbetsförmedlingen.

Vart skall man vända sig och när går ansökningstiden ut?

Det enklaste är att du vänder dig till grundskolans yrkesvalslärare, arbetsförmedlingen eller intagningsnämnden i ditt län om du vill veta mer.

Du kan också vända dig till någon av gymnasieskolorna i din hemort eller i närheten. Men det vill till att du hör av dig snabbt.

Ansökningstiden för den utbildning som börjar hösten 1973 utgår redan 1 mars.

Skolöverstyrelsen

A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja erak. peakoosolekul Lundis. (Foto: Rein Asu)

Raadioharrastus on põnev ala mis sobib noortele ja vanadele

Eesti Noortetöö ja Eesti Skautlik Noortemajale on otsustanud avada noortele uue harrastusala raadioamatöörismi näol — vastav klubi on asutamisel. Alljärgnevas annab Ants Paas ülevaate tänapäeva raadioharrastusest.

Kõige vanemateks sidepidamise vahenditeks olid mitmesugused meediad, mis põhjenesid inimese nägemise ja kuulmise võime maksimaalsele ärakasutamisele. Looduserahvaste juures kasutati sõnumite edasiandmiseks suitsusignaale, mis kerkisid metsasigavustest ja mägede kõrgendikest sirgejooneliselt taeva poole ja olid nähtavad kümnete kilomeetrite kaugusele, ning eriliste trummide abil pöristati uudiseid ning käskel kaugete maade taha.

Meie esivanemad kasutasid Vabadussõjast väljakutsutamiseks märgutulesid, mis süüdati kõrgendikele kui kätte oli jõudnud malevanemate poolt kindlaks määratud tund.

Ühetskateistkümnes sajand oma teaduslike leiutuste rikkaliku arenguga pani aluse ka modernele sidepidamise mitmete teaduslike kaasabil, kellest tähtsam on kindlasti Marconi — traadita telegraafi isa. Oligidundinud raadio ja telegraafi uute sidepidamisvahenditena — ja nende alade intensiivse viimistlemine käib ka tänapäeval kogu aeg edasi.

Nagu kõikidel aladel esineb elukutselisi ja asjahuvilisi — nii on ka raadioharrastustehnikas kogunud oma ümber arvukalt noori ja vanu kes oma vaba aja pühendavad sellele mitmekesisele ja huvipakkuvale tegevusele. Raadio ala on väga laialdane — kuid üksik pöönevaimaks osaks on kindlasti see, kus tegeletakse nii saatmise kui ka vastuvõtmisega.

See tähendab, et omatakse raadiotehnilist aparatuuri mis koosneb vastuvõtjast ja saatjast. Sellise aparatuuri omanikkul võib sõna otseselt mõttes kahtelda, sest tema valitseb oma tuttavalte ja sõprade ringkonnas aja ja ruumi mõistet.

Igal ajal võib võtta ühenduse mitmete tuhandete kilomeetrite kaugusel asuva sõbraga ning juttu ajada kas suusõnaliselt või telegraafi teel. Sel alal tegutsedajad nimetatakse raadioamatöörideks.

Raadiosaatjaid on väga mitmesuguseid nii suuruselt kui ka saate ulatavuse poolest. Pisemaks saatjaks võib olla veevali ruutseintimise suurine miniparatuur, mille kuuldavust küünib 300–500 meetrini. Olene näinud selliseid saatjaid James Bondi filmides ja tegelikult elus on kasutusel kõige pisemad ja rafineeritud saatjad ning vastuvõtjad spioonide ning vastuluure ringkondades.

Tavaline raadioamatöör võib oma saatja osta arvukate suurfirmade käest vastavalt oma soovidele saatja väljanägemise ja võimsuse suhtes, mis määrab ka aparatuuri hinna koos antenniga.

Saatja võib üles panna oma linna korteris või suvemajas — moodne aparatuur on nägus ja kooskõlas tänapäeva korterisustusega. On ka kaasaskantavaid saatjaid, mida võib kasutada pikematel matkadel, metsa-

des, kaljumäestikes ning skaudilaagrites.

Samuti võib saatjat monteerida autole või paadile. Võimalusi on lõpmatu palju ja iga tubli raadioamatööri tehniline fantaasia on saatja võimsuse ning populaarsuse aluseks. Eemal tsivilisatsioonist, matkates sügavates metsades on kaasasolev saatja ainu-kenne ühendus välismaailmaga ja annab palju moraalset julgust.

Puhkemomentidel saab kõnelda sadu ja tuhandeid kilomeetreid eemal oleva suurlinnas elava sõbraga — ja kui peaks mingi õnnetus juhtuma — saab viivitamatult abi kutsuda. Ojeme kindlasti iga üks lugenud lühiteateid ajakirjanduses, kus igal aastal mitmed raadioamatöörid on ositanud suurt abi õnnetuse ja muude katastroofide puhul kiiret teadet edasiandmisega.

Kes kord on tutvust teinud saatja — on silmapilkselt kütestatud sellest tehnilisest võlusest, mida pakub läbi eetri kontakti võimene kas juba tuntud sõpradele uute tutvuste loomiseks vabadel õhtudel või tihti hilis- te õhtundidel mõne maakera teisel poolel asuva sõbraga.

Raadioamatööri vanusel ei ole piiri — selleks võib olla noor või pensionär. Paljudel juhtudel võib see olla suureks vahelduseks kui invaliidisuse või vanaduse tõttu ei saa liikuda.

Et saada raadioamatööriks, tuleb omandada elementaarsed nõuded raadiotehnilisel alal ja teatav kogemus telegraafias, millele tõendamiselt antakse vastav litsents. Seelega omandab noor või vana asjastuhtu ühtlasi oma hobi kaudu tehnilise teadmised, mis vastavad rohkem või vähem raadiotehniku kutse nõuetele.

Riigikaitse seisukohalt on raadioamatöörid väga hinnatud — kuna need tublid noored ja vanad on omal käel vabatahtlikult õppinud ala, mida saab vajaduse korral rakendada toataalriigikaitse teenistusse.

Teiseks suuremaks hobipiirkonnaks on see, kus ainult kuulatakse lühilaine- ja amatöörraamasteid ning vastavate QSL-kaartide saatmisega posti teel raporteeritakse saatjaamade kuuldavust. Sel juhul puudub saatja ja omatakse ainult kvalifitseeritud vastuvõtja.

Kolmandaks võiks nimetada raadiosignaale abil juhtimist — kaugjuhtimist, mis on üks huvitavamateid ja pakub palju eksperimenteerimise võimalusi. Nendel kes võtsid osa viimastest Eesti Noortetöö poolt korraldatud Eesti Noorte Lennupäevast, oli võimalus jälgida Skä-Edeby lennuväljal kuidas üks Stockholmist suurfirmademonstreeris raadioteel juhtivaid mudellennukeid.

Ehtsa bensiinimootoriga ja propelleriga mudellennuk saatetakse õhku ja maapinnal asuv piloot juhib raadiosaatjaga kogu aeg lennukit millel asub raadiosignaale vastuvõttev aparatuur ja nii on võimalik sooritada

igasuguseid sõlmi ja vigurlendu.

Et saada vaid lühikest ülevaadet kui fantaasiarikkalt saab kasutada raadiujuhtimist, tuleb meenutada vaid seda, et tänapäeval kõige dünaamilisem teadusala — satelliitide liikumine maailmaruumis ja kuureisid — on tihedas seoses kaugjuhtimise printsiibiga, kus raadiosignaale kasutamine on rakendatud kõige kvalifitseeritumal viisil.

Ja lõpuks võiks mainida seda tegurit, mis tehnilisest küljest on maksev kõigi kolme eelnimetatud eriala kohta — nimelt põhimõte, et kogu vajamineva aparatuuri võib valmistada ise — kas algusest lõpuni, komponente kasutades või siis erifirmadelt ostetud poolprodukte vastavate jooniste ja juhtnõude järele kokku tiinutades ja monteeringes.

Sel viisil säästetakse mõnedki sajad kroonid oma töö arvel. Saatjate ja vastuvõtjate ja muude raadiotehniliste aparatuuride konstrueerimine ja joonistamine on küllaladest vastavasti eriraamatutis ja ajakirjades, millede järele võib oma sooviparatuuri ehitada.

Tippsaavutuseks ja südamesooviks ning sihiks igale raadiolaaga tegutselajale on muidugi see kui huvi, õppimise ja praktikaga jõuab nii kaugel, et ollakse ise võimeline konstrueerima oma sooviparatuuri. Või alustada kõige lihtsamate skeemidega ja viisaduse, huvi ning tehnilise loogikaga jõuab edasi.

Kui ollakse nii kaugel, et oma konstrueeritud saatja või vastuvõtja — suur või väike — on valmis ja töötab — on kindlasti sama pühaklik ja suur rahulolustunne nagu igal looval alal töötajal kes seisab oma valminud ja õnnestunud loominguga ees.

ANTS PAAS

Suurendati L.-Rootsi E. Maja aktsiakapitali

LUND (EPL) — 14. skp. oli kokkukutsutud Aktsiaselt Lõuna-Rootsi Eesti Maja erakorraline peakoosolek Lundis. Selle peamiseks põhjuseks oli aktsiakapitali suurendamine ja vastavalt sellele põhikirja muutmine, mis omakord oli tingitud aktsiate kiirest nõudmisest ja levikust. Enne peakoosolekut anti A/S-i juhatuselt poolt lähemat informatsiooni kohaleilmunud aktsionäridele senisest tegevusest.

Koosolek toimus Üliõpilasmaja kontserisaalis. Sandgatanil 2. Kõik tulinud tervitas A/S-i juhatuses esimees Hildur Möttus, mille järelle senisest tegevusest andis informatsiooni asjaajaja-direktor Rein Asu ja majandusjuht Madis Laas. Sellest selgus, et enne erak. peakoosolekut laialisaadetud ringkirjale on seni saanud rohkelt vastuseid ja 76 tellimist uutele aktsiatele.

Tänsel erakordsel peakoosolekul on kehtivad aktsiad, mis moodustasid moodunud aasta 16. aprilli koosoleku, kus aktsiakapitali suurus oli kr. 11.100.— Täna peame otsustama aktsiakapitali suurendamise.

Juhatus soovis andis lähema selguse aktsiaseltsi mõistest dr. jur. Artur Taska. Aktsiaselts on juridiline isik, mille majanduslik vorm on omandanud kindlad piirid. Aktsionärid on seadusega kaitsitud juridilise isiku osanikud selle summa piires, millega on ta osanik. Ühel kümendikul aktsionäriarvest on õigus töö- tarbe korral juhatuses tegevuse vastu kaebust. Aktsiaseltsi nimistest tüübi on A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja rohkem ideelisel, kui ärilisel alusel seisev.

Edasi selgus, et juhatus on tutvunud paari kinnisvara müügi pakumise, mille ühe hind on kokku- nut 100.000 — 200.000 kr. vahel ja teisel 200.000 — 300.000 kr. vahel. Ühte, mis asub Apeigatanil, on kindud kohal vabataas. See on telliskivihitis, ehitatud 1907 ja renoveeritud 1914 takseerimisväärtus kr. 60.000 ja ostuhind kr. 170.000.

Täni on ostetud aktsiaid 308. Pangarvel ja postigiro-kontos on sularahad kr. 31.618.47. Hädaavajalike ku-

Postgiro 1601 10-3

Bankgiro 418-9122

lutusi on olnud kr. 2.263 (aktsiate trükkimine, kantselei kulud jne.)

Elavalt läbirääkimistele sõeluti tulevase võimaliku Eesti Maja kuhu ja juurde- või ümberehitamise küsimusi, mis paratamatult kohe üles kerki- vad maja omandamisele ja selle majanduslikele aspektidele.

Oldi ühesel arvamisel, et aktsionärid suurendaksid oma panust ja teeksid väljaspool oma tutvusring- konnas selgitustööd uute aktsiate levitamiseks. Sest ideaaliks peaks olema, et aktsiakapital peaks suure- nema niipalju, et saaks osta sobiv maja ilma laenu.

Järgnevalt peeti erakorralist peakoosolekut. Selle avas juhatuses esimees H. Möttus, kes valiti koosoleku juhatajaks. Kirjatoimetajaks valiti sekretär Eeva-Merika Kangro. Häälele lugejateks valiti Ago Kriisa ja Lembit Areng ning protokolli kinnitajateks Arnold Sergio ja August Möttus.

Koosolek kinnitas, et see on kokku- kutsutud korra kohaselt ja sellel on esindatud 62 aktsiat. Samuti otsustati ühel häälel põhikirja muutmine ja aktsiakapitali suurendamine, mille alammääraks kr. 50.000 ja ülemääraks kr. 150.000.— A/S-i korraline peakoosolek tuleb aprillil või mail kuul.

"Karude" talilaagris

Teisipäeval, 2. jaanuaril oli mitmes eesti kodus kõva pakkimine. Miks? Karud korraldasid jälle igastase talilaagri, kus knasa löid ka noored Kalevid, Tuulemaa tüdrukud ja gaidid ja skaudid Rõrsist, Eskilistunast ja Oxelöundist. Sel aastal toimus laager nagu eelmisel aastal Talinnges, mis asub väljaspool Kungängeni. See on väike "Toe- sikene" mis asub väga ilus ja rahulikus ümbruses. S.t. rahulikus nii kuu ka talilaagrit seal ei ole.

Sõitsime üürisussiga Klarabergsvia- duktenil ja meid võeti Tranbyges lahkel vastu laagrijuhhi Harry Seppa poolt. Tema oli mõne "mõmmiga" juba eelmisel päeva hakanud maja korda seadma ja pidas meile nüüd kena vastuvõtukõne sellest mida meid ootab. Ja mis see siis oli?

Olime: laagriavane (Harald Sepp), 8 juhti (Harry Sepp, Tiit Nurmela, Rein Tiitus, Kalli Klement, Tiia- Mari Juhkam, Ava Randviir ja Anne Marie Albo) ja 41 skauti/gaidi.

Nendele oli kõiksugu tegevust korraldatud. Nooremad tegutsesid näiteks metsatarkusega, päästekõiega ta- bamisega, erinevate käsitöödega jne. minilaagrikohale ehitamisega, igameelsete mängude, mürgiste teemadega ja tehti ka "matk läbi Eesti". Vanemad õppisid raadiosaateajamade kasuta- mist, esmaabi ja palju muud.

Meie külastajate soovide järele oli ka korraldatud lastetrenning mida juh- tis Rein.

Nagu lugejad märkavad oli tege- vust üsna rohkesti, aga vahetevahel olid söögivaheajad. Harald tõi iga päev valmis toitu Svea Livgardest mis oli väga praktiline, kuna siis jäi kõõgitoimkonnale vähem tööd. Mis tööd veel lihtsustas oli et kõikidel olid omad söögivõid kaasa.

Õhtuti näitas Harry kõiksuguseid filme, õpeliikke, naljafilme ja veidi romantikat oli seal ka.

Laager lõpetati öömänguga mis kindlasti oli teiste aastate öömängu- dest erinev oma piduliku lõpu pä- rast. Gruppe viisi astuti küünalde järele metsa. Kus Harald mõtte küünla valguses pidas ilusa lõpukõ- ne. Tuletati meelde gaidi/skautidöö- tust ja jagati igauhele välja Harald poolt tehtud ilusad laagrimärgid.

Siis mindi voodi magama, pöran- dald külmima ja koju!

ANNE MARIE ALBO, Karu

• Rio de Janeirois toimunud post- marginaatset Exlibria-72 esineb Eesti ajutiste templite ja kirjade koguga USA-estlane H. Ström- berg. Teda hinnati hübeaurahaga.

Rõmsaid eesti noori "Karv" talilaagris. (Foto: Peeter Mikkila)

Näitlejate kolmekuningapeol esitati Arvo Mägi sketsh tänapäeva arsti juures käimisest — paroodia, mille taga oli tubli annus tegelikkust elu. Pildil arst (Roman Väli), öde (Siiri Kriisa) ja sotsiaalabi nautiv (Mercedese omanik) patsient (Heljo Mängel-Sundsvik). (Foto L. Vaks)

Hollandi ajakirjandus ja OKUPATSIOON EESTIS

ROTTERDAM (EPL) — Lugejale on juba teada, et meie nooremäpõlve publitsisti Andres Küngi intervjuu Hollandi ajakirjale "Accent" on tekitanud pahameelt ja raevu kommunisti ikus propaganda-lehes "Kodumaa" ja Den Haagis asuvas Nõukogude Liidu saatkonnas. "Kodumaa" toimetaja Vladimir Raudsepp saatis läbi N. L. saatkonna "Accendile" kirja milles ta kurjastab Andres Küngi ja "Accent" toimetaja hr. Tuyliga. Enne seda ilmus Raudsepa kiri "Kodumaas" ja see erineb sellest, mis "Accendile" saadeti. Nähtavasti on saatkond seda kirja "omal algatusel" muutnud. Kiri oli vigases hollandi keeles ja paljude saksa keelsete väljendustega ning mõned laused isegi mitte loetavad. "Kiri" saadeti "Accendile" teileks.

Raudsepp väidab, et Eesti ei ole Nõukogude Liidu poolt okupeeritud, kuid samas saadab oma "kirja" selle saatkonna kaudu. Tekib küsimus: miks siis läbi võõra saatkonna ja mitte otse ajakirjale? Seltsimees Raudsepp pahandab veel selle üle, "et Andres Küng olevat Eesti külastades teist juttu ajanud ja neelavat nüüd oma sõnad alla".

Arusaadavalt on praegused Eesti maa ja rahva anastajad ning nende parteitegelased koos Vladimir Raudsepa tigidad ja pettunud, et Andres Küngi raamat ei ole kiidulaul Nõukogude Liidu poolt okupeeritud Eestile. Raudsepp unustab, või ei tea veel, et väljaspool N. L. ja satelliitriikide piire elavad inimesed on vabad ja nendel on võimalik ja lubatud end vabalt väljendada nii kirjas kui sõnas, mitte aga okupeeritud Eestis.

Andres Küng kirjutas ja rääkis seda vabas maailmas, mis ta okupeeritud kodumaa nägi ja kuulis. Samad kogemused, kui Andres Küngil olid, on ka teistel praegust Eesti külastanud olnud. Vahel seisab vaid selles, et osa kodumaa külastajast ei julge oma kodumaa elavate sugulaste ja tuttavate pärast oma kogemusi kirjutada ega rääkida.

Raudsepp kirjutab "Accendile" Eestis peetud laulupidudest selliselt, nagu oleksid need alles praeguse režiimi ajal alustatud. Ka on juttu Akadeemilisest Meeskoorist Gustav Erneseks juhatusel, Georg Otsast ja Juhan Smuulist. Raudsepp ei tea vist, et need nimed on hollandlastele täiesti tundmatud ja hollandlased ei saa sellest kindlasti mitte aru, miks neid nimetatakse.

Raudsepa kiri on laialivalguv ja ei anna vastust mitte ühelegi probleemile, mis Andres Küngi intervjuus seisis: näiteks, Hitler-Stalini pakt, massilised küüditamised, venelaste sissevool Balti riikidesse, talupoegade kolhoosides sündimine jne. Raudsepa vastus nende probleemide selgitamiseks oleks huihvatum olnud.

Huivutav on aga see, et Andres Küngi intervjuu peale parempoolsele lehes "De Telegraaf" ei reageeri "Kodumaa". Raudsepp ega Nõukogude Liidu saatkond. Miks siis jäi see tegemata?

Vastus seisab samas "Accendis", kõrvuti Raudsepa avaliku kirjaga. See on "Accendi" kommentaarid poolt kirjutatud ja selles seisab pärast suuri raskusi Tšehoslovakkias välja pääsenud kuuls maletaja Pachmani vastus küsimusele: "Kas saäl pool ollakse tundlik kriitikaile mis tu-

leb läänest?" Pachman vastab jaatavalt ja lisab juurde, et "eriti ollakse tundlik kriitika suhtes mis tuleb vasakpoolsetelt, kaasa arvatud sotsiaaldemokraadid". Samas on veel teine Pachmani ütetus. Pachman ütles oma intervjuus: "Te olete siin läänes väga lähedal ideaalsele ühiskonnale. Parandage vead ja puudused, kuid ärge ajage taga teisi "ideale".

"Accent" lisab ise juurde: "Need Pachmani sõnad on hoiatuseks nendele, kes ei ole elus kannatanud vaid on üles kasvanud lääne vabaduses ja heaolus. Nendele, kes selle asemel, et midagi kasuliku teha, oma pea-elukuteks on võtnud opereeritavolutsionääre mängida ja kes vaid karjuvad ja soovivad praegust "ühiskonda struktuuriliselt ja olemuselt muuta". Selgituseks olgu märgitud, et "Accent" on Hollandi sotsialistliku tööliste parteist (Pyda) lühikõludud parempoolsete sotsiaaldemokraatide (DS 70) ja liberaalide lähedase partei ajakiri.

Mõttevahetus Eesti üle "Accendis" Andres Küngi intervjuu ja Raudsepa kirja üle kestab edasi ja meile on abi tulnud hollandlastelt.

23. dets. numbris on kiri P. A. Reuvenkamilt. Kirjajätkajata tuleb Vladimir Raudsepa meelde, et 2. veebruaril 1920 kirjutas Nõukogude Liit alla rahulepingule ja andis lubaduse igavesti austada ja respektida Eesti Vabariigi territoriaalseid piire ning töötas pakist kinni pidada.

Edasi tuleb ta meelde Hitler-Stalini pakti 1939 aastal ja sellega kaasunud Eesti okupeerimist Nõukogude Liidu poolt. Hr. Reuvenkam kirjutab, et on mõtetu Raudsepa diskuteerida kuid soovitat Raudsepal lugeda Eesti Vabariigi peakonsul Ernst Jaaksoni raamatut "Sovjet Russian Imperialism", milles on kirjutatud küüditamistest ja eestlaste likvideerimisest. Ernst Jaaksoni nimetab ta väga õiglaslike isikuks, kes on hästi informeeritud oma õnnetu kodumaa praegusest olukorrast.

Samas numbris teeb "Accent" oma lugejateavaks, et "Kodumaa" andmetel olevat Eesti Rahvusnõukogu kirjajätkajata ja Balti Komitee sekretäri Arvo Hormi oma "spionidiploim" saanud Hollandis Bloemendolis asuvas CIA spioonide koolis "Accent" kommentaare, seda teab iga hollandlane sellelt: Hollandis ei ole üldse sellise nimega linna ega küla olemas. Ka on "Kodumaa" märgitud kooli nimi — Stüktung In-

ternational Verlampen", — ei-tea mis keeles, igal juhul mitte hollandi keeles! Ka ei ole olnud, ega ole ka praegu siin CIA spioonide kooli.

Arvo Horm ei ole Hollandit külastanud, seda maad on ta näinud läbi rongi akna. Kui "Kodumaa" mõeldakse võimalda Bloemendali, siis see on Hollandi küla, kuid säält ei sõida läbi mitte ükski rahvusvaheline rong.

Nüüsis jällegi järjekordne "Kodumaa" väljameeldis ja juba peaaegu kümme aastat vana.

"Accent" 6.173. avaldab lugeja kirja Victor H. Huittink'ilt. Hr. Huittink kirjutab Vene "paradiisist" toimunud ukrainlastele ülestõusust juunis 1972.

Vaba maailma informeeris sellest ajakiri "Features and News from behind the Iron Curtain" (11. okt. 1972) 10.000 ukrainlast demonstratsiooni Moskva diktatuuri vastu. Demonstrandid tungisid KGB-majja, põletasid poliitilised dokumendid, passe ja salajased raportid. Üksed ja aknad purustati ning Breznevile, Lenini ja teiste funktsionäride fotod määriti. Üks KGB agent sai surma. Osa demonstrante panid põlema maja milles asusid Komsomoli büroo, partei ja sõjaväe bürood. Ka siin oli ohverdud ukrainlaste, KGB ja sõjaväepoliitise seas.

See on hoopis vastupidine teade sellele mis saadeti Nõukogude Liidu saatkonnast "Accendile" 9. detsembril 1972 (Raudsepa kiri).

Balti riikide üle on ennegi kirjutatud isikute poolt kes neid maid on külastanud ja need teated olukorrast nendel riikides on väga halvad.

Selles numbris vastab ka Andres Küng pikemalt ja asjalikult Vladimir Raudsepa. Andres Küng lükkab ümber kõik Raudsepa väited ja ta vastus on selgesõnaline ja ülmalt usutav. EPL on sellest juba kirjutanud.

Ajakiri "Accent" ei ole kindlasti meelepärase kommunistidele, sest selles ajakirjas on järjekindlalt artikleid ja kommentaare N. Liidu ja teiste kommunistlike režiimide all ägavate maade halvast olukorrast. "Accent" on hollandlastele üksikustatud kaasa aitama "Radio Free Europe" ja "Radio Liberty" finantseerimisel.

VILMA BELINFANTE

● Euroopa-reisile sõitsid Lakewoodi abielupaar Herman ja Tamara Lahesalu-Lane.

Asutatakse noorte raadioamatöörklubi

Pikema ettevalmistava ja mõttevahetuse viljaka tulemusena asutatakse Eesti Noortetöö ja Eesti Skautlike Noorte Maleva koostööl Eesti Noorte Raadioamatööride Klubi. Klubi asutamiskoosolek toimub laupäeval 27. jaanuaril kl. 14 Stockholmis Eesti Majas Wallingatan 34 teisel korrusel Eesti Noortetöö ruumides.

Kuigi klubi esmaajoones on mõeldud noortele nii tegevuse kui ka väljajõppe alal, on tereitunud klubi liikmeteks kõik vanuse klassid — pensionärid kaasa arvatud. Sest klubi tegevus vajab ka vanemaid liikmeid kes on valmis koos noortega tegeveste sel huvitaval hobyalal ning tehniliste abijõudena oma osa andma klubi mitmekesisele tegevusele endi ja noorte väljaõppel ning täiendamisel. Nii et tereitunud on nii poisid ja tütarlapsed kui ka naised ja mehed vanuse piiridele vaatamata.

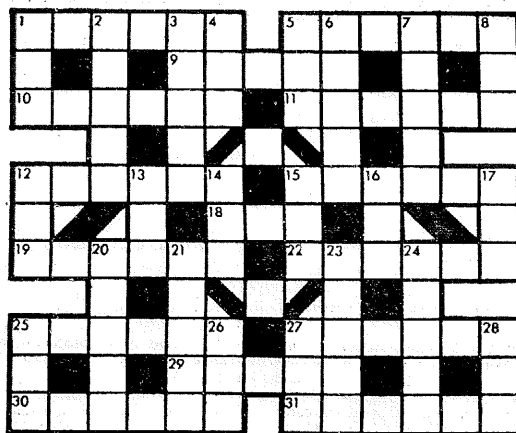
Klubi asutatakse Stockholmis kuid tegevuspiirkond on üleilgiline, nii võivad klubi liikmeteks astuda kõik asjast huvitatud üle terve riigi, eelkõhale vaatamata. Klubi esialgseks

ametlikuks aadressiks on: Eesti Noortetöö, Raadioamatööride Klubi, Wallingatan 34, 2 tr. 111 24 Stockholm. (Tel: 08/106807).

Eriiline palve ja kutse läkitatakse siinjuures nendele kes tegutsevad juba raadioamatööridena või omavad vastavad eelteadmised sel alal, näiteks raadiotelegraafia või mõni teine raadiotehniline ala. Samuti isikud kes omavad tehnilise hariduse raadiotehnilisel elektroonika alal.

Koosoleku kava koosneb sissejuhatavast ülevalt valgustipõlde ja sellele järgnevast klubi juhtkonna valimisest. Koosoleku täpne päevakord antakse kohalviibijale enne koosoleku algust. Tereitulemast kõigile radiohuvilistele (EPL/AP).

EPL ristsõna nr. 3

Paremale: 1 sõjaväetähtsuse alaline koosseis 5 näotu 9 pikeline nimetus teatud kõrgi olemisega naise kohta 10 spordiriistad 11 jõudis kohale, tuli tagasi 12 kooliõrum, kus peetakse aktust (seesütl.) 15 useitaja 18 asub kahe mäe vahel 19 element, gaas 22 riieatä 25 jõgi Lõuna-Ameerikas 27 ei lubanud 29 assisteeris 30 enesecarmastaja 31 teatud liiki kala.

Alla: 1 küsimus 2 paluma 3 liikumismõiste 4 tuntud Ameerika filminäitleja Steigeri eesnimi 5 Isari lisajõgi Baieris 6 puusepatöö 7 jääk 7 riik Euroopas 8 vastne 12 meri (ingl.k.) 13 Paavsti nimi 14 poeg (ingl.k.) 15 türgi tiitel 16 lähim sugulane 17 liha liha 20 kuulsaimad rootsi naisfilminäitlejad 21 talupoold 23 Stockholmis Eesti Maja perenaine 24 tuntud eesti hambaarst Stockholmis 25 Ameerika

kirjanik 26 tagavarakamber 27 sama, mis 1 alla 28 Int. apphiitüd.

Lahendus 2:

Paremale: 1 vastne 5 fasaan 9 astutus 10 ainuke 11 itkus 14 eas 16 essee 17 tehas 18 austas 21 kaunis 24 hr. 25 UNO 27 iidol 29 ennist 30 reetur 31 needus 32 terast.

Alla: 1 väene 2 astus 3 nui 4 Ester 5 Faust 6 ais 7 aktus 8 neist 12 ka 13 Penti 14 ehmus 18 ahven 19 urbane 20 suits 21 Koort 22 ihnuus 23 sport 26 nd 27 isu 28 lee.

Kohaliku elu

LÕUNA-ROOTSI

EV aastapäevad

Aktused peetakse: 3. märtsil. Malmös (Malmö/Lund), kõnelejaks on dr. Ilmar Sulg, ev. esineb ka korp. Filiae Patriae Lõuna-Rootsi osakonna laulurüha, 4. märtsil on aktus Kopenhaagenis ja Helsingborgis, kus samuti kõneleb dr. Sulg.

Leinateateid

Stockholmis suri 14. jaanuaril Anna Renning, n-na vürstinna Obolenski, sünd. 24. augustil 1888 Peterburis.

Tallinnas suri 8. jaanuaril tuntud purjelaadide konstruktor ja laevaehtivuse diplominsener Paul Butte 84. a. vanuses.

● Brasiilias viibis koos abikaasa Lollaga ka Hiljar Pähn Chicagost. Pr. Pähni isa Karl Velt elab alaliselt Brasiilias.

DDR mõrvamasin surmas põgeniku Bonni hukkamõist

Lääne-Saksa ja DDR piiril leidis möödunud nädala aset traagiline vahejuhtum ühe idasaksa põgenikuga. Püüdes ületada piiril asuvat surmasõidukit, puudutas põgenik üht alarmiseadeldist. Tagajärjeks oli haavilaengu vallandamine, kusjuures 26-aastane põgenik sai raskesti haavata kümnest metallkuulist. Ometi õnnestus tal pääseda Lääne-Saksa territooriumile.

Pauku kuulnud piirivalvurid leidsid haavatud põgeniku umbes 150 meetrit seespool piiri. Ta toimetati kiiremas korras lähimasse haiglaste, kus sooritati neli tundi kestev operatsioon. Sellest hoolimata aga ei suudetud põgeniku elu päästa.

Draama leidis aset piiritsoonis, mis asub Lääne-Saksa linna Ulzeni läheduses.

Vahejuhtum põhjustas Bonni terava protesti, kusjuures märgitakse, et Lääne-Saksa valitsus taunis mõlemat saksat riigi piiril kasutatavaid relvi. Eriti aga automaatseid tulistamis- ja alarmiseadeldisi. Edasi öeldakse, et DDR võimude käitumine on teravas vastus-olukorras, kusjuures 26-aastane põgenik sai raskesti haavata kümnest metallkuulist. Ometi õnnestus tal pääseda Lääne-Saksa territooriumile.

Bonnis asuv saksas sisemiste asjade ministereid nõudis, et valitsus teeb maksimaalsed pingutused saavutamaks kontakti DDR valitsusega Ida-Berlinis, "et jõuda olukorran, kus sellised kohutavad vahejuhtumid on vaid hirmsad mälestused seletamatu minevikust".

Automaatseid tulistamis- ja alarmiseadeldisi paigutati piirile alles hiljuti ja möödunud nädalal põgeneda püüdnud sakslane oli esimene, kes taolise seadeldise läbi oma elu kaotas.

Alles kuu aja eest kirjutasid DDR-i ja Lääne-Saksa elinajad alla ajaloolisele lepingule, mis näeb ette normaliseerimist ka koostööd mõlemale riigile vahel. Ja nüüd juba on Bonn sunnitud protesteerima "kohutava vahejuhtumi" puhul, nagu seda ministereid nimetab.

CDU erakonna juht Rainer Barzel, kelle partei juba valimisvõitluse ajal juhtis tähelepanu automaatsetele "mõrvamasinadele" toonits, et surmahover piiril veelkordset tekitab idasaksa riigisüsteemi ebainimlikust. Barzel, kes täielikult hukka mõistab Willy Brandti veel ratifitseerimata

ta lepingut DDR-iga, nõuab, et valitsus esitab Ida-Saksale terava diplomaatliku protesti. (EPL/JA).

Kodanlik tuul rootsi ülikoolides

Kõigil on meele Stockholmis üliõpilasmaja "okupatsioon" mõned aastad tagasi ja vasakäärmuslase laiene üliõpilaskondade juhatuses. Nüüd aga, et see on kõik minevik, sest, nagu näitabid möödunud aasta lõppuulool toimunud üliõpilaskondade valimised, puhuvad enamuse ülikoolides kodanlikud tuuled.

Näit. Stockholmis üliõpilaskonnas saavutas valimistel absoluutse enamus "Kodanlik koostöö 0-8" 21 mandaadiga — vasakäärmuslik Clar-té jäi kaugemale maha 10 mandaadiga ja sotsialistid ainult 6 mandaadiga.

Lundi ülikoolis läks asi samuti — kodanlik Vabade üliõpilaste "erakond" sai 17 mandaati vasakpoolsel Progressiivse üliõpilaste 17 vastu. Rootsi kommunistlik üliõpilasiit (marksisistid-leninistid) ei saanud ühtki kohta.

Linköpingi ülikooli üliõpilaskon-nal tõi üldiselt kõik esinduse kohad kodanlikud Vabad üliõpilased. Stockholmis Karolinska Instituuti üliõpilaskonnas sai kodanlik üliõpilaste kutsesalaline partei 21 kohta Clar-té 12 mandaadi ees.

Vasakpoolsel enamuse on vaid Umeå ülikoolis.

● Buffalos USA-s tähistas 95-aastast sünnipäeva Anna Tigane, n-na Urn, kes elab oma tütre juures Kolumbias tervises. Ta on sündinud Helenurmes, oli abielus Tartus tööstuskooli juhataja Mihkel Tigasega.

Kultuuri Koondise aastapäev

Üle pikema vaheaja esineb eestlastele viuldaja Mairi Niitov.

EKK aastapäeva koosviibimine toimub pühapäeval 28. jaan. kell 14.30 Operaterrasseni pidusaalis. Eeskavalises osas esinevad Mairi Niitov, Hilma Nerpe-Mossin, Koidu Venter ja Raimund Raidve.

Kohvilaud, kunstiliteriit ja tants Rein Tubina orkestri saatel.

Koosviibimisel antakse üle EKK Kultuurifondi auhind ja Els Kaljot-Vaarama Sihtkapitali stipendiumid 1973.

Nooruke tüdruk läheb ema juurde ja teatab, et ta saab lapse. Ema kohub:

"Aga see on ju hirmus! Kuidas ometi niisugune asi võis juhtuda? Ja kes siis vähemalt on isa?"

Tütar: "Kust mina seda tean! Sa ei lubanud mul ju ühegi poisiga püüval käia."

Ürituste kalender

Eesti Kultuuri Koondises registreeritud üritused Stockholmis:

Pühapäev, 28. jaan. kl. 14.30, Eesti Kultuuri Koondise II aastapäeva koosviibimine Operaterrasseni pidusaalis.

Pühapäev, 3. veebr. kl. 18.00, St. Eesti Naiskoori ja St. Eesti Meeskoori ühine kontsertballett Blä Hal-lenis.

Pühapäev, 25. veebr. kl. 13.00, Eesti Vabariigi 55. aastapäeva aktus Kontserdimaja suures saalis.

Laupäev, 3. märts, kl. 17.00, EKK Teatriloimkonna korraldusel kirjanduslik koolus Medborgarhuseti suures saalis.

Pühapäev, 11. märts, kl. 14.30, SET (Tennisklubi) 20. a. juubeli koosviibimine Operaterrasseni pidusaalis.

Pühapäev, 18. märts, St. Eesti Algkooli kevadpidu.

Laupäev, 24. märts, St. Eesti Meeskoori kontsert Kontserdimaja suures saalis.

Reedel, 30. märts, Eesti Arstide Selts Rootsis — koosviibimine koos külalistega Eesti Majas.

Pühapäev, 31. märts, kl. 17.00, EKK ja V.E. Kirj. Liidu korraldusel Marie Underi 90. a. sünnipäeva tähistamine aktus Medborgarhuseti suures saalis.

Laupäev, 11. apr. kl. 17.00 EKK ja E. Komitee korraldusel Helmi Mäele 75. a. sünnipäeva koosviibimine Eesti Majas.

Laupäev, 11. apr. pühapäev, 15. apr. St. Eesti Teatri etendusid I. Telve "Juhonsoni reisid Soomes", ABF-i teatrisaalis.

Neljapäev, 31. mail ja reedel, 1. juunil, Üleriigilise Eesti Noorte ja Noortelühite Laskespordi ja Spordi Laager Sõderlühite Metsalaskerajal: Eesti Noortetöö, Eesti Skautilise Noorte Maleva ja Sõderlühite Eesti Laskespordi Klubi koostöös.

Reedel, 1. juun. — pühapäev, 3. juuni, Laulupeo pidustused.

Informatsiooni puudus tõi USA-le uusi vastaseid

WASHINGTON (VES) — Ühendriikide suhted Rootsis, mis sellest ajast peale halvemaks muutusid, kui Olof Palme sai peaministriks, on praegu madal seisus. Rootsi hakkas vastu võtma USA väeüksusi ja mobilisatsiooni eest kargureid, kellele hulgas oli ka kriminaalkurjategijaid, siis hakkas Rootsi silmi tegema Hanoile ja sellele majanduslikku abi pakkuma. Palme kõige viimased aktioonid sundisid aga USA vastuastuistoonile. Välisministeerium on arvamisel, et praegune olukord, kus keelduti uut saadikut vastu võtmast, võib muutuda kiiresti, kui Vietnamis saavutatakse rahu. Praegune olukord on rohkem "aktiivse meeleolude" küsimus.

Vastava ala juht oli lisanud, et USA-l pole Rootsis mingid lahkeid ja praegune olukord on rohkem "aktiivse meeleolude" küsimus.

Mõned vaatlejad ütlevad, et rootslastes oleksid vajunud rohkem selgust, mida aga Washingtonist ei teltat. Oma seisukohtade selgitamiseks puudus tekitab pahatunni USA-vastaseid meeleolusid teistest mittekomunistlikest mandes. Näit. Singapuris olid meeleolud USA kasuks, kui aga Pariisi läbirääkimised katkesid, hakati süüdistama USA-d Indoneesia toetas samuti USA poliitikat, jäi aga nüüd "erapooletuks". Isegi Kanada ja Inglismaa hakkasid süüdistama Nixonit, ning Austraalia, kes võib omakorda jääda kommunistliku ekspansiooni jaigu, kui Vietnam peaks langema, protesteerib nüüd päris ägedalt pommitamisest vastu. Kirjutatakse, et kõige selle tagajärjel ameerika diplomaadid paljudes välisriikides tundvad end praegu mahajäetud inimestena, kellele aga välditakse kõnelusi.

SADAT KAHE TULE VAHEL

Egiptuse president Anwar Sadat on sattunud kahe tule vahele. Ühelt poolt on surve, et ta jõuga lahendaks Israeli-probleemi, teiselt poolt hoitakse sõjalistest afiiridest laukumist. Sadat ise ei ole enam amugi Israeli ähvardanud, kuna ta teab, et sõjaline aktsioon tähendaks Egiptuse hukku. Seda aga ei usu tulipäised noored üliõpilased, kes Kairos ja teistes linnades keeravad ühes rahustusi. Mõni aeg tagasi tuhanded üliõpilased korraldasid protestimärsi Kairos südalinnas, kuni politsei lõpetas demonstratsiooni liividega. Sada üliõpilast vangistati ning üliõpilaskoolid suleti. Kuid see pole lõpetanud kärimist. Hiljuti tormas Aleksandrias 7000 sadamaltöölist politseijaoskonda, et vabastada kaastöölist, kes arreteeriti streikimise pärast.

Kärimised on ka sõjaväes, kus käivad ässitustööd tegemas peamiselt üliõpilased. Rahuluste õhutajate üheks nöödeks on käitumaks israeli, mille kõrval nõutakse veel sisepolitist vabadust. Samal ajal käib, hoolimata politsei vastuabidest, nn. lahingukomiteede asutamine "peatseks võitluseks". Israeli vastu.

Sadat asuks hea meelega rünnakut kaotatud alade tagasi võtmiseks, kuid pärast venelastega tülilimekut on ta selleks nüüd veelgi võimetum kui enne. Vähe toetust on loota ka teistelt araabia maadelt. Liibia, kes varem fanatiliselt nõudis sõda, on nüüd asunud seisukohale, et Egiptus peab saavutama Israeliaga kokkuleppe.

Jordaania kuningas Hussein andis äsja jutuajamise ajakirjale "U.S. News & World Report", milles avaldas lootust, et USA vahetsega ministeerium saavutatakse Lähis-Idas rahu. Iraagil on suuremad tülid küsimused lahendamiseks, tal pole Israeli küsimusele lihtsalt aega mõelda.

Süüria lööb küll Israeliaga piirialahinguid, aga selle jõududest poleks Egiptusele palju abi. Sadatit on hakanud manitsema rahulikule äraootamisele muuhulgas Egiptuse majandus- ja sõjalisel kriisil. Egiptuses on niipea turistid, praegu suures kaoses tõusmas ja äärmiselt laadavad sellega seoses uusi välisministri investeeritud. Hotellide ja motellide asutamine kõrval on praegu kõne all

uujua hotellide ehitamine Niitusele, mis kujuneb maailma turistide atraktsiooniks. Kõigi niisuguste kavade juures sõda Israeliaga oleks absoluutselt soovimatu.

KUUBA JA LENNUKIRÖÖVLID

Läbirääkimised USA ja Kuuba vahel käivad Shveitsi kaudu ja mõnda aega, et sealt käite saada lennukiröövlite ning sellega üldse lennukiröövlite suuremas osas lõpu teha. Kirjutatakse, et ka Kuubale ei meeldivat sinna saabuud lennukiröövlid ja Castro laskvat nad kõik vangid panna.

"Newsweek" arvab, et kokkuleppe sõlmimine Castroga olevat väga tõenäoline ja võivat toimuda lähema nädalate jooksul.

Kui see oletus rajaneb Kuuba andmetele, siis on ilmselt kahesilma vahel jätetud Castro nõudeid lõpetada Kuuba põgenike poliitilise tegevusa USA pinnal ja anda välja põgenikud. Detsembri algul tuli Floridases kolm kuublast, kes pistulite ähvardusel sundisid Kuuba kalalaeva neid vabastada viima. Esimaksõrdselt pärast Castro võimuletulekut USA ametivõimud aga arreteerisid põgenikud kuu tegemist oli sõiduvahendi röövmisega. Meestele teatati, et nad peavad minema Kuubale tagasi. Kuubalased apelleerisid ja on paregu tautsionist vastu vabad. Ajakiri "Time" kuulmist mõbda on välisministeeriumis asutus seisukohale, et lepingu hihd Kuubaga on siiski liiga kallid, kui neil nõutakse poliitiliste põgenike väljaandmist. (VES/VOX).

Bridzhiraport

Stockholmi Eesti Tennisklubi Bridzhisektsioon alustas kevadhooaega esmaspäeval, 8. jaanuaril ühehütuise paarismänguga. Paremad tagajärjed: 1. Kulkupp-Too-mas, 2. Malto-A.Tarning, 3. Kuusk-mäe-Kalberg.

Sigishooniga lõpetati 4-õhtuse baromeetrisüsteemi ja jõuluõhtuga, kus mängiti loositut paaridega. Tulenud: 1. Kulkupp-Too-mas, 2. Reinson-H.Tarning, 3. Eller-Tõhver ja jõuluõhtul: 1. Kulkupp-A.Tarning, 2. Koppel-Truuvelt, 3. Kuusk-mäe-Vainult.

Esmaspäeval, 15. jaanuaril jätkuvad klubi meistrivõistlused meeskonnas mängus, mis kestavad kolm esmaspäeva. 5. veebruaril algavad meistrivõistlused paarismängus.

Uued bridzhisektsiooni teretuleid ootama paarismängus ja meistrivõistlustel. Mänguõhtud toimuvad Eesti Majas, Wallingatan 34 järg esmaspäeval algusega kell 18.30. Kogunemine kell 18. Teretulemast.

Akad. eksamid

Kanada Waterloo ülikoolis oman-das magistri kraadi majandusteaduse alal Aavo Kimmel, kes on sündinud Tartus ja gümnaasiumi lõpetas Sak-samaal. A. 1969 lõpetas ta BA kraadi-ga Yorki ülikooli.

Sir George Williams ülikooli Kanadas lõpetas BSc kraadiga-zoologia alal Meeme Lembit Sullon.

● Oma 80-ndaks sünnipäevaks sõitis Pariisi Los Angeles elunev üst-gusteleid ja ajakirjanik Albert Tischler.

Soodustus EPL tellimisel konto-omanikele LHU-s

EESTI LAENU-Hoiu ühisuse juhatusel on liikmetel võimalik tellida Eesti Päevalehte j.a. eesti ajalehti 20-kroonise soodustusega. Soodustust võivad saada kõik eesti hoiukoostööd omanikud, kelle hoiukontost 31. det. 1972. a. oli vähemalt 1000 krooni. Igalt liikmelt on kasutada ühe eesti ajalehe tellimise soodustusega. Ajaleht tuleb tellida tavajärgs korras ja tellimise soodustusega. Ajaleht tuleb tellida hiljemalt 31. jaanuariks 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele (nõuab pöörduda Stockholmis Sparbanki poole). ELHÜ kannab hiljem kr. 20.— vastavasse hoiukontosse ja saadab postiga sellekohase tõendi.

Saata hiljemalt 31. jaan. 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele
Box 16318 103 26 Stockholm 16

Kontootomani nimi
Hoiukonto nr Sünniaasta
Elukoht
Posti nr. ja koht
Lisa: Eesti Päevalehe tellimise kvitung.

Väga lugupeetud ja tubliit kaas-
maast, head sõpra ja unusta-
matut laste lemmikut

Civ. ins.

Rein Kapper'it

mälestavad leinab

ELMAR KOLD
perekonnaga
KOUDU HEDENRAM
pojaga
AUGUST F. TUVIKENE

Pika raske haiguse järele lahkus
meie keskelt

Martha George

n-na Lepik
Sünd. 11.4. 1898 Tartus
Sum. 1.1. 1973 Kristinehamnis

Mälestavad kurbuses

TÜTAR PEREKONNAGA
Rootsis
OMAKSED
Eestis ja Kanadas

Pike raske haiguse järele lah-
kus meie emna, vanaema ja
vanavanema

Miina Orase

Sünd. 5.12. 1886 Pärnumaal
Sum. 18.1. 1973 Göteborgis

Leinavad

Tütred:

AINO AMJÄRV
perekonnaga
ELMIRE KAGI
perekonnaga
SIRJE HEDBERG-KAGI
perekonnaga

Aeg andis teised tagasi,
Ei emasidant jälgi.

Matusetalitus toimub kolmapäe-
val, 24. jaanuaril kell 12.30 S:t
Lucase kabelis Västra Kyrko-
gårdenil.

Erich Kalmarit mälestades

Torontos üldtuntud eestlane, Vä-
lis-Eesti Maleliidu ja Toronto Eesti
Maleklubi esimees Erich Kalmar
suri 1. jaanuari õhtul.

Ta oli läinud koos ühe kaasesta-
sega oma elukoha lähedal asuvasse
Camelot restorani õhtust sööma. Res-
toranis viibis veel teisi eestlasi.
Enne kui Erich Kalmar jõudis toidu
juurde asuda, tabas teda kõhahoog
ja ta vajus laua ääres kokku. Kaa-
seestlaste kutsusid kohale ambulantsi-
sauto ja Erich Kalmar viidi Sunny-
brook'i haiglasse, kus arstid ei jäänud
muud ütle kui konstateerida sur-
ma.

Erich Kalmar oli sündinud Võru-
maal Teorus 6. nov. 1916. Ta oli lõ-
petanud Tartu ülikooli õigusteadus-
konna ja tegutses Eestis notarina.
Kanadasse saabus ta Rootsi kaudu,
rakendudes seltskonnatöevõrre mit-
mel alal — te peamiseks huvialaks
jäl aga male, kus ta osutas suurt
organiseerimisvõimet, korraldades
malevõistlusi ja ülemaailmisi turniire
ja hoides sidet eesti maletajatega
kogu maailmas, olles samaaegselt Vä-
lis-Eesti Maleliidu ja Toronto Eesti
Maleklubi esimeheks.

Paranenud hiljutisest operatsioo-
nist, kavatses E. Kalmar elama asu-
da Valitse ookeani kaldale Vancou-
ver, kus on pehmem kliima. Erich Kal-
mar maeti 6. jaanuaril.

Matusemaja saal oli täidetud viima-
se kohani, vaatamata sellele, et teate
levimiseks oli vaid paar päeva aega.
Tal ei olnud perekonda ega sugulasi
Kanadas. Tema lähedaste sõprade

Avaldame kaastunnet meie kaas-
töölisele Georg Reedele tema
armas abikaasa

Enc

kaotuse puhul.

JUHAN RATSEP
VELLO KALLAS
EDUARD ja AGNES REBANE

Armast abikaasat

Eduard Olari't

mälestab leinas tema IV surma-
aastapäeval, 25. jaanuaril

ABIKAASA

Kallist abikaasat ja öde

Bertha Tein'i

mälestavad kurbuses tema esi-
mesel surma aastapäeval, 26.
jaanuaril

ABIKAASA
ÖDE

Erich Kalmar

hulk oli suur. Väärrika matuse korral-
das tema lähem sõber Valdo Hom-
mik, kes rääkis temast soojalt kui
kausaegsest sõbrast — ühevallami-
hest Teooru vallast. Õpetaja Bruno
Ederma rõhutas, et perekonna puu-
dused on inimesele erilisele väärtu-
sega suur sõprade hulk, mis kadunu
puhul tõendab tema sobivat iseloo-
mu ja head südant Järelihuu-
des esines Eduard Riisna Eesti Üliõ-
pilaste Selts Ühenduse poolt, kuhu
kadunu kuulus, samuti mälestades
teda ka Eesti Liit. Kanadas nimel
kui kohustetruud seltskonnategelast,
keda on raske asendada. Järelihuu-
deks võitsid veel sõna kunstnik
Vomm jt. Kadunu sõbra viimse soov
oli: Puhka rahus Teooru maa! Puhka
rahus tubli eestlane! Seda soovime
meie kõik!

BERNHARD MÄELO

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Filatelistide klubihoitu

Järgmine klubihoitu toimub nelja-
päeval, 1. veebruaril kell 18.30 Eesti
Majas, Wallingatan 34. Kõik teretule-
mast!

Vaimulik lauluõhtu

Laupäeval, 27. jaan. kl. 18 toimub
Eesti Majas, Wallingatan 32, Eesti
Nelipühi Koguduse korraldusel vai-
mulik lauluõhtu, kus esinevad koor,
solistid ja kvartett "Lauri noored".
Noored tegid möödunud sügisel pike-
ma reingreis, külastades Kanada ja
New Yorgi vabakogudusi ja said seal-
sete eestlaste hulgas sooja poolsohu
osaliseks. Ootame rohket osavõttu ka
Stockholmi eestlaste poolt.

Eesti pühapäevakool

Pühapäeval, 28. jaan. kl. 10 hommi-
kul alustab pärast kooliluvahetega
uuesti tegevust pühapäevakool Eesti
Nelipühi Koguduse ruumides, Brävla-
gatan 11, St. Eriksplani lähedal. Te-
retulemast endistele ja uutele laste-
le.

Pensionäride kokkutulek

Pensionäride ühingu liikmete kok-
kutulek toimub esmaspäeval, 5.
veebr. kl. 12 Eesti Majas, Walling-
atan 34, 1 tr. Voldemar Kures ettekanne
"Meie tulevikku väljapaatod, Maria
kalbelki deklamatsioonid, ka külali-
set on teretelud. Osavõtta soovija-
tel on registreerimine vajalik hilje-
malt neljapäeval, 2. veebr. telefoni-
del: 36 68 60 ja 81 53 73 ning 20 58 22.

• Danderydis sündis Margot ja
Tõbi Saarepere tütar.

Kui esineb surmajuhum

Konsulteerige suurima usaldusega
matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings- &
Eldhögskolebyrå

Mariatorget 1

116 48 STOCKHOLM

Tel. 44 80 97, 44 80 98

Erilisa:

Eestikombelised
matusetalitused
Ööpäevane valvekord

TV Torsdag

Skol-TV:

8.30—8.50 Bildtolkning för mellansta-
diat. 1. Tillsammans med bilder.
Mellanstadiet.

9.00 Sju gissel. 1. Överbefolkning.
Färg. Gymnasiet.

9.20—9.35 Matematik åk 1. 1. Tallin-
jen 1. Lägstadiet.

9.45—10.00 Förr i världen åk 3. 2. Sta-
den. Lägstadiet.

10.10—10.30 Studierorientering för åk 6
— att välja tillvälsämne. Mellansta-
diat.

10.35—10.50 Ute i världen åk 2. 1. En
by vid floden Eufraat. Lägstadiet.

11.00—11.15 En français — franska för
vuxna.

Skol-TV:
12.00—12.15 Matematik åk 1. 1. Tallin-
jen 1. Lägstadiet.

12.20 På Gotland och Öland. Mellan-
stadiet.

12.50—13.10 I vår kommun åk 6. Mel-
lanstadiet.

16.30—16.45 Vanna och Grönberg —
program av Bodil Malmsten om en
liten flicka, som en dag måste flytta
från byn i norr till den stora stan.
Färg.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Ventilen. Färg.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 Allsköns musik sänds ikväll
från Stockholms Konserthus. Färg.

20.10 Zeus av Messina. Färg. Vi föl-
jer dom åtta fiskarna ombord på
harpunkisbåten Zeus under en ar-
betsdag i Messinasundet.

20.30 Insyn: Den förhjudna staden.
Färg. Skall vi aldrig mer bygga
vanliga städer i Sverige? Sören
Larsson, Ulf Källström och Lars
Sindby ställer frågan till Lennart
Holm och svenska folket. Lennart
Holm är chef för Statens Planverk,
som anser att man bör bygga så att
ljudet i lägenheterna inte blir högre
än 35 decibel.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Väder.

21.35 Brödbräderskan. Färg.

I rollerna: Martine Sarcey, Sim,
Philippe Lecotard.

22.00—22.05 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lejonet Krasse hunden Dill och
deras vänner. Färg.

17.35 Dansadans. Färg.

18.00 Våra folksjukdomar. Färg. 2.
Migrän. Göran Karlefors har träffat
läkare och patienter som berättar
om migrän.

18.30 Hem, ljuva hem — engelsk
komediserie. Färg. 2. I nöd och
lust...

I rollerna: Sidney James, Diana
Coupland, Robin Stewart, Sally
Geeson, Anthony Jackson och Patsy
Rowlands.

18.55 Expedition till stenåldern. Färg.
En grupp tjjeckoslovakiska veten-
skapsmän har besökt Västaustriern
och redovisar sina intryck av möten
med dessa trakter urbefolkning.

19.20 Riksbildning.

19.30 Rapport med TV-nytt och vä-
der.

20.00 Krig och fred. Färg. Engelsk
serie efter Leo Tolstoj's roman. 1.
Namnsdagen.

I rollerna bl a Anthony Hopkins, Mo-
rag Hood, Rupert Davies och Faith
Brook.

20.45 Minns ni Mosebacke monark?
Nyheter och bullentiner från 1968.

21.00 Insändaren. Textat.

21.30 Ett tag kommer lastat. Ett so-
cialkritiskt reportage om de tag som
för jugoslaviska "gästarbetare" till
Västyskland. Där möter de en
verklighet, som är helt annorlunda
än de tänkt sig. Filmen belönades
med tre förstapris vid kortfilmsfe-
stivalen i Oberhausen 1972. Inled-
ning: Magnus Roselius.

21.50 Sportnytt.

22.20 TV-nytt, väder.

• Prantsuse kaubanduslik esindaja
Kanadas andis Toronto Westbury
hotellis üle pidulikult prantsuse
diplomid mitmetele kanada toidu-
ja veinide asjatundjale. Diplomee-
ritute hulgas oli ka eestlane Erik
Järvi, rahvusvaheline veinivõistlus-
te kohtunik, kes täitab Kanada vei-
nifirma juures eritööd.

TV Fredag

Skol-TV:

8.30—8.50 Föreläsning. 2. Att skapa
en verklighet på film. Gymnasie-
et.

9.20—9.40 Efter gymnasieexamen. Ett
val?

10.00 Switch on! 17. Lägstadiet.

10.10—10.30 Bildens språk. 2. Bildma-
kare. Högstadiet.

11.00—11.20 Spela gitarr med Uffe och
Tabbe. Färg.

11.30—12.00 Tapahtumia. Aktueli ma-
gasin för finskspråkiga.

Skol-TV:
12.45 Matematik åk 4. 2. Decimalltal 2.
Mellanstadiet.

13.10 Jet åk 3. 8. Lärarprogram. Läg-
stadiet.

13.40—14.05 Naturkunskap åk 1. 9.
Mekaniska svängningar. Gymnasiet.

14.30—14.50 Musik 5. Program 2 för
lärare. Mellanstadiet.

16.30—16.45 Sagor från en trädgård.
Färg. 6. Den högfärdiga röda rosen.

17.25 Tapahtumia. Aktueli magasin
för finskspråkiga.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Presskonferens. Färg.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 Anna Karenina — amerikansk
långfilm från 1935. Regi: Clarence
Brown.

I rollerna: Greta Garbo, Fredrich
March, Freddie Bartholomew, Mau-
reen O'Sullivan, May Robson, Basil
Rathbone.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.50 Väder.

21.55 Önskereprisen. Färg. Sven Lin-
dahl visar vad tittarna väljer.

23.05—23.10 ca TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lejonet Krasse. Färg.

17.35 Dansadans. Färg.

18.00 Fredax. Färg.

18.30 Svindlande affärer — äventyrs-
serie med Gladys Cooper, David Ni-
ven, Charles Boyer, Gig Young och
Robert Coote.

19.20 Riksbildning.

19.30 Rapport med TV-nytt och vä-
der.

20.00 Fleksens fataliteter. Norsk si-
tuationskomik med Rolv Wesenlund.
Del 3. Besökstid.

Medverk: Randi Borch, Eva von
Hanno, Arne Lie m fl.

20.30 Oppositionen. föreslår. Vad vill
oppositionen? Partiledarna Gösta
Bohman (m), Thorbjörn Fälldin (c),
Gunnar Helén (fp) och C. H. Her-
mansson (vpk) utfrågas om sina al-
ternativ till regeringens politik av
Christina Jutterström och Christer
Pettersson.

21.15 Kanal 22. Färg. Kanalchefer:
Brasse Brännström och Magnus
Härenstam.

21.45 Handboll — från landskampen
Sverige-Sovjet i Stockholm. Arne
Hegerfors.

22.15 TV-nytt, väder.

22.20—23.50 Mannen från Aran — et-
nografiskt dokument och en poetisk
bildberättelse om den vilda naturen
och de fattiga fiskarna extremt
hårda livsvillkor på Aranöarna,
väster om Irland.

I rollerna: Colman "Tiger" King,
Maggie Dillane, Michael Dillane,
Pat Mullin, Patch Raadh "Red-
beard", Patchen Flaherty, Tommy
O'Rourke. Inledning: Torsten
Jungstedt.

• UNO hoones New Yorgis on peale
Stockholmi-estlase Mai Tükke
güidlikes veel USA-estlannang In-
grid Valler ja Angela Brady.

Stockholmi Eesti Gümnaasium
ja Koolitoimikond vajavad kohe
vilunud

kontoristi

Vast. tel. 68/755 06 31 või kirjal.
dr. J. Ungersson, Professors-
slingan 23—015, 104 05 Stockholm.

Eesti noori kogunes mitmest kandist Stockholmi "Karu" lipkonna poolt organiseeritud talvelaagrisse. Pildil laagrist osa võtnud vanemgaide ja -skautide. (Foto: Peeter Mihkla)

Arhivaalid

Algus lk. 1

bede eest Eesti hertsogkonna maha müüd ordule ning lõpetades Eesti satumisega vene krooni alla Uusikaupungi rahuga a. 1721 ning rootsi saadikuraportidega sellele järgnenud olukorradest.

Selle aja hilisemate dokumentide hulka kuuluvad Noarootsi mõisomani Mårten Fredrik Engelhardti jutustused Tallinnast vene sõja ajast.

Näitusel esitatakse pildimaterjali, kaarte, joonistusi ja kohal on isegi Vormsi koguduse õpetaja ametirüü aastast 1830. Kirjeldame näitust lähemalt eriaartiklis.

Vastupanu Baltikumis

Algus lk. 1

vast põrandaalusest tegevusest asjaolu, et a. 1972 kaoks inimesed Svitychny asjus ülekuulati ja ühe Kirjanike Liidu liikme, poetessi, korter läbi tuuluti ühenduses Dzjuba protsessiga.

Mis on sellise määsumiseleolu objektiks põhjused? Nõukogude ametlikuks poliitikaks on olnud taandada erinevusi üksikute individuaalsete rahvavahetike vahel. Tegelikult statistilised andmed näitavad aga, et mingit ühtlast tasapinda saavutatud ei ole. Olse vastupidini, erinevus on mõnel juhul isegi liialdalt suurend, kuigi ametlikult arvudesse kõik vahetajad teevad silmapaistvaid edusamme, näiteks industrialja haridusala. Suurimad vahed ilmnevad raamatute kirjastuses. Eestlased on siin paremas seisukorras, kui isegi venelased. Siiski, kui võtta arvesse tavalist nõukogude takistavat tegurit — demokraatliku vabaduse puudumist — on mitte-venelaste ja venelaste liiduvahetajades olukord peagu sama.

Mõned mitte-vene vabariigid, eriti Eesti ja vähemal määral ka Lätid, Leedu, Gruusia ja Armenia on isegi teatud määral eelistanud olukorras.

Vaatamata sellele rahulolematust rahulolematust plahvatav Leedus ületõus ja on kardetavasti krahvimees teiseks kohas, kun Valtveene — määratavalt väher: soodsustat vahariigi — mõeldum aastate jooksul pole mingeid rahulolematust ilmnenu.

Nõukogude naljades tõtt rohkem kui juhtkirjades

Igaüks, kes soovib tunda õppida N. Liitu, peaks esijoones tutvuma selle maa rahvanaljajadega. Anekdooteid N. Liidus tekivad spontaanselt siis kui rahvas ei suuda enam tõsiselt võtta liiga tõsiselt poliitilisi või sotsiaalseid olukordi. Huumor on parem baromeeter rahva meeleolu tunda õppimiseks kui kõik Pravda juhtkirjad kokku või tuntuil välismaiste "kremlioloogide" analüüsid. John Kolasky, endine Kanada kommunist, kes seda ideoloogiat propageeris 30 aastat, kuid kommunistidele selja pööras pärast aast 1912, on äsja välja andnud raamatu N. Liidu huumori kohta — "Vaata, seltsimees, rahvas naerab..." (kirjastanud Peter Martin Associates).

Eessõna on raamatule kirjutanud Josef Skvorecky, tänapäeva tshehhil nimekamal kirjanikke, kes asus Kanadasse pärast seda kui vene tankid tema kodumaale asusid. Tema, nagu igauks nendest, kes ühel või teisel põhjusel on sattunud sovjetide orbiiti, saab aru nende anekdotide sugavusest ja osatähtsusest. Ta ütleb:

"Oleks huvitav kui leiduks inimesi, kes teeksid teadusliku töö poliitiliste anekdotide alal ja sünnitöö kohta. Poliitiliste naljades rohkus lasub oletada selle maa vähest poliitilist vabadust, kus niisugused naljad rahva hulgas üldes kerkiavad."

Siin mõned väljavõtteid Kolasky raamatust:

Moskvas kortaldati võistlus skulptorite vahel Pushkini kuju tellistööks. Esimese auhinna sai kunstnik, kes kujutas Leninit lugemas Pushkini luuletuskogu.

Kui Stalin suri, saatis Püha Peetrus ta laevaukselt tagasi otse põrgusse. Järgmisel päeval oli laevauksel suur sagar kuradeid, kes kõik püüdsid paradisi siinsesse trügida. Kuradid ütlesid Peetrusele: "Lase meid sisse, oleme esimesed pagulased põrgust."

Kas Hrushšov oli suurmees? Kahtlemata. Nõukommend aastast püüdis läinerehitada N. Liidu ekonomiaid nägida. Hrushšov sai sellega hakkama kümne aastaga.

Mis vahe on Jumala ja Brezhnevil vahel? Jumal on piiriltul andestav — Brezhnev ebaandestavalt piiratud.

Mispärast ei lahkunud nõukogude okupatsioonivõimud Tšehhoslovakiast? Nad otsivad taga ikka veel neid, kes nad siinsas kutsusid.

Mispärast on elu Israellis kindlam kui Tšehhoslovakiaks? Seepärast, et Israellis puuduvad "sõbralikud" naabrid.

Mispärast on Ukraina maailma suu-

rim maa? Seepärast, et ta piir ulatub Karpaatia mägedeni, ta pealinn on Moskva ja ta elanikkond asub Siberis.

Mispärast nõukogude lihapoodides pole kunagi sealiha saada? Seepärast, et kõik sead on nimetatud kõrgetele partei kohtadele.

Mis on vahe sisaliku ja krokodilli vahel? Seal pole mingit vahet — sisalik on krokodill, kes sotsialismilt üle on läinud kommunismile.

Kas nõukogude kindralid kannavad ikka veel kõrged lambanahkseid müts? Ei, kindralite juurdeks on tunduvalt kiirem kui lamnaste oma.

Keegi mees söimas Kremli Punasel väljakul kommunisti. Politsei kar-

H. Ruumel doktoriks

Columbia ülikoolis, New Yorgis, kaitses doktori väitekirja kliinilise psühholoogia alal ja tunnustati PhD kraadi vääriliseks Hilleli Ruumel-Kroon. Väitekirja oli kirjutatud teemal: "An Idiographic Study of Affective Interpersonal Reactions in Waking Life and Recalled Dreams". Pärast väitekirja kaitsmist siirdus ta tagasi Homolusse, kus ta alaliselt elab abikaasa Toivo Krooni ja kahe lapsega, töötades Kaiser Medical Center's psühhiaatria osakonna psühhoteeraapia ja psühholoogilise diagnoosi alal.

Värske doktor sündis Tallinnas 1938.a. koolitegelase, matemaatik Leo Ruumeti tütre. Põgenenud Vene okupatsiooni eest koos vanematega läände, mõeldusid põgenikuaastad Augsburgi laagris, kust 1949 astuti USA-sse, New Yorki. Siin lõpetas ta 1958 keskkooli. Jätkanud seeläbi õpinguid stipendiaadina Mount Holyoke kolledzhis. Sp. Hadley, Mass., lõpetas ta selle magna cum laude 1960.a. BA kraadiga teatri ja prantsuse keele alal.

Õppides Mount Holyoke's viibis ta kolmanda õppeaasta vahetusüliõpilasena Pariisis, Sorbonne'i ülikoolis. Tõotanud lühemat aega pärast kolledzhil lõpetamist prantsuse keele õpetajana, jatkas ta õpinguid Rutgers'i ülikoolis, saavutades 1966 magistririkaadi psühholoogias. Järgnesid õpingud Columbia ülikoolis, mis nüüd lõppesid doktorikraadi saavutamise. (VES).

Erakordseid filme eesti rahva ajaloost

TORONTO (VE) — Soomepoiste Klubi Kanadas õnnestus saada koopiaid mitmetest Eesti ajaloo seoses olevast läänemaailmas leiduvast filmidest, milliseid nüüd näidati avalikkusele.

Kõigepealt näidati filmi 1938 a. Eesti laulupeost, kus näidatakse m.h. ka väliseestlaste saabumist ja vastuvõtu vabariigi presidendile juures.

Teine film käsitleb balti rahvaste saatust ida-lääne vahel. See on lään-saksa televisioonisfilm ja tehtud sakslaste omase põhjalikkusega alates Balti riikide kaardistamisega ristsõdade peale.

Eesti on filmis saanud suurema tähelepanu osaliseks, selles on 1912. a. Paldiski toimuval saksa keiser Wilhelm II ja tsaar Nikolai II kohtumisel, katke Eesti Vabandussõjast, võt-

teid 1922 a. Helsingis avatava Eesti Vabandussõja langenud soomlaste au samba avamisest, 1924. a. mässukatsest, kusjuures näidatakse maha lastud teedeminister Kärki matust Tallinnas, lisaks rohkelt Eesti vaateid nii maastikust kui ka linnadest. Ka selles on katke laulupidust, Eesti Vabariigi aastapäeva paraad president K. Pätsiga.

Järgnevad sündmused venelaste sissetulekust, siis juba saksa vägede saabumisest ja rahva vaimevast vastuvõetust Kaunases, Riias ja Tallinnas 1941. a.

Pärast rindel toimunud läbimurret on võtteid Tallinna sadamast, kus evakueerutakse Saksaamaale. Filmi lõpuosas on katkeid venelaste uuest sissetulekust ja pilte tänapäevast Tallinnast. Selle filmi valmistas Lään-Saksa televisioon 1970. a. augustis ja see sai suure tähelepanu osaliseks, millest kirjutasid ajalehed. See esitamine on esmakordne Kanadas.

Kolmas film kannab nimetust "Euroopa tragöödia" ja on jällegi Lään-Saksa filmitööde. See näitab poliitilise sõjategevusega seoses olnud rahvastõrjundamisi, mis on maailma rahvastõrjundamisi erirahvastega mosaiik-täpistand.

Ka siin on võtteid baltlaste evakueerimisest Saksaamaale, balti sõjaväelaste väljajätmise venelastele 1946. a. Rootsis.

See haruldast kiire tegevusega film jõuab oma 45-minutilise harava väga ulatuslikult, selles puudutatakse Eesti, haraatakse Soome Talve- ja Jätkusõda, näidatakse kuidas toimus 1945. a. jaanuaris pärast venelaste läbimurret idarindel erasikute evakueerimine, rünnakud laevadele ja rongidele. See on kõik ajalugu, milles tuhanded eestlased oma elusaadusega on kaasa olnud, kaasamänginud Euroopa tragöödias.

Need filmid on lääne-sakslaste poolt lääne-sakslaste näitamiseks tehtud kasutatud kroonikaalme ja dokumentaalfilmeid.

Lühiteated Ameerikast

● Esindajatekoja ja Senati ühisel koosolekul loeti ametlikult viimaste valimiste tulemused: Nixon on saanud 520 valijamehe hääli, George McGovern 17 hääli ja keegi John Hospers 1 hääle. Nixonil poolt hääletas 47 milj. 168 tuhat 963 ja McGovernil poolt 29 milj. 169 tuhat 615 ameeriklast.

● Tööministeeriumi andmeid oli USA-s tasulisel 1961 82,8 milj. isikut, suuremine 1972. a. jooksul 2,3 milj. isikut. Tõuba oli 5,2 prots. kõrgist töövõimelisest, tunduv vähenemine aasta alguse tasemega.

● Ameerika sadamataoliste uniooni tegi oma liikmele korralduse, mitte lossida Austraalia kaupadeid laevu, kuna Austraalias on rahumepooleste mõju all olevad unioonid pannud USA kaubad boikoti alla. Viimati oli 7 laeva USA sadamasse seismas Austraalia kaupadega.

● Esindajatekoja republikaanide rühm, otsustas hääletada 135:7 toetada Nixonit poliitikat Vietnamis sõja lõpetamiseks. Hääletajate teel. Varem oli samasulises resolutsioonis vastu võtnud republikaanide rühm Senatis.

Djilas ei ole enam kommunist

PARIIS (EPL) — Endine Jugoslaavia asepresident ja Tito kommunistliku partei toetajaks, kes oma raamatuga "Uus klass" saatus Titoga teravasse vastollu ja pandi vanglasse, deklareeris ühes intervjuus Prantsuse raadios mõni päev tagasi, et ta enam ei ole kommunist.

— Ma ei ole enam kommunist ega ka mitteamarismist — olen vaid kriitiline süsteemi suhtes, milles ma elan, ütles Djilas, kes pärast kahete vanklaristust oma teoste pärast jätakuvalt elab Jugoslaavia pealinna Belgradis. Ta on 62 aastane. Tema teine raamat oli "Vestlused Staliniaga". 1968 anti talle luba loenguid pidada USA Princetoni ülikoolis.

● Torontos tähtsast 60-aad sünnipäeva tuntuud purjesportlane ja tüpograaf Hugo Tammitik, ajalehe "Vaba Eestlase" faktor. Hugo Tammitik on sündinud Haapsalus.

RAAMATURIIUL

TAULI GRAMMATIKA

V. Tauli Eesti grammatika I: Hääliku-, vormi- ja sõnaõpetus on nüüd trükitis ilmunud ja kõigile ette tellijatele välja saadetud (arvult 485 eks.) ja seda saab tellida aadressil: Instituution for finsk-ugriska språk, St. Olofsgratan 1 A, 752 35. Uppsala. Tel. 018/13 65 06, postgiro 18 54 25-6. Raamat

mat on müügil ka Eesti Kultuuri Koondeks. Raamat on kõites, kaanekoos Otto Pajult.

● Viiskümnendal Evanstonis Illinoisi osariigi 26-aastane Lynn Baer — 3 tüdrukut ja 2 poissi. Kui- gi sünd. lüü kuu aega varem, on lapsed hea tervine juures.

Külasterge
EESTI MAJA
WALLING 34-I